...УДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...рят-Монголой ҮНЭН

№ 51 (7959)
ФЕВРАЛИИН 28
ВТОРНИК
1956 он

... Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно ...едэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Съезд хадаа марксизм-ленинизмын агуухэ һургаалаар зэбсэгжэһэн Советскэ Союзай Коммунистическэ парти бүхы советскэ арадые өөрынгөө туг доро үшөө нягтаар жагсааха, тэрээниие коммунизмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шэнэ илалтануудта хүргэхэ байха гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

(КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын резолюциһаа).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XX СЪЕЗД

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын резолюци

(1956 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 24—дэ НЭГЭН ДУУГААР БАТАЛАН АБТАА)

Союзай Коммунистическэ партиин Цен... митедэй хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК-гэй ...кретарь нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн тоо...лал соносожо, зүбшэн хэлсээд, Советскэ ...мунистическэ партиин XX съезд тогтообо:

Центральна Комитедэй политическэ хараа ...одото ажал-ябуулгые бүрин һайшааха;

... Комитедэй тоосоото элидхэл дотор хэг...алнууд болон тобшололнуудые һайшааха.

Центральна Комитедэй, Советскэ Прави...элүүлһэн ленинскэ политикын ашаар, бү...тическэ оронуудтай нягта хани холбоотой ...скэ арадай бүтээһэн баатар габьяата ажа...манай орон дотор коммунизм байгуулхын ...дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулхын ...угаа ехэ амжалтанууд туйлагдаа гэжэ ...айгаар тэмдэглэнэ.

...ороной хүсэ шадалые улам ургуулан ба...социалистическэ экономикын хүсэтэ шэнэ ...лаха ба советскэ арадай ажана энхэ бай...ехээр һайжарулхын тула, тоосоото үе соо ...остиин ба хүдөө ажахын талаар КПСС-эй ...үүлһэн хаһа саг соогоо абтаһан зүб хэм...съезд ехэтэ һайшаана.

...ско-ленинскэ һургаалые творческо ёһоор ..., хамтааран хүтэлбэрилхэ ленинскэ гол ... доторой демократиие нарин шангаар ...манай партиин арад зонтой нягта холбоо ...байха тухай Ленинэй заабаринуудые хэл...ор бэелүүлһэнэй үндэһөөр КПСС-эй ЦК-...буулгань амжалтатай байгаа гэжэ съезд ...Партимнай мүнхэ Ленинэй агуухэ тугые ...дээрэ мандуулжа ябаа.

I.

...уеые уласхоорондын харилсаануудай та..., түгшүүрилтэ байдал зарим тэды һу...найрамдал бэхижүүлхэ бодото арга болом...эй дээрэ бии болоһон байна гэжэ съезд ...Советскэ Союзай Хитадай Арадай Респуб...адай демократиин бусад оронуудтай хам...рамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ ...гадаадын политическэ хэдэ хэдэн шухала ...алтануудые хаһа соонь хараалан дурадха...ом. Эб эетэй байхые хүсэдэг бүхы хүсэнүүд ...ябуулгануудые эдэбхитэйгээр дэмжээ.

...ын хүсэнэй улам бэхижэлгын аша туһада, ...ын хүгжэлтын талаар үндэһэн хубилалта...ые событинуудай ябаса эли дотоор гэршэ...аа. Мүнөө үеын байдалай гол шэнжэнь юуб ...иализм хадаа нэгэ ороной оршоміһоо гаража, ...стемэ болоо, гэхэ зуура бүхэдэлхэйн-түүхэтэ ...ада һаад хэхэ хаба шадал капитализмда ...о. Советскэ Союзда, тэрэшэлэн Хитадай ...спубликада, Польско Арадай Республикада, ...ка Республикада, Венгерскэ Арадай Респуб...мынска Арадай Республикада, Болгариин ...спубликада, Албаниин Арадай Республика...ска Демократическа Республикада, Корей...ай-Демократическа Республикада, Монгол ...еспубликада, Вьетнамай Демократическа ...ада экономическа ба культурна хүсэн ...бжэлтэ боложо, ажалшадай ажана бай...һайжаржа, коммунистическэ ба хүдэлмэ...партинуудые, сүлөөтэйгөөр һунгаһан пра...нуудаа тойрон жагсаһан арадуудай мо...тическэ нэгэдэл, нягта эмхидхэл улам ... ургэлжэлһөөр. Тэрэшэлэн Югослави...стическэ байгуулалтын талаар горьтойхон ...уд бии. Социалистическэ замаар дабшажа ...онуудай экономиконь тааруу һайн үндэһэ ...ар, тэгшэ эрхэтэ харилсаа холбооной, бэе ...үүтэй ёһоор туһалалсалгын улам бэхижэ...эрхэ байдалда хүгжэнэ.

...хороһон капиталистическэ оронуудтахи ...алые харахада, айхабтар ехэ зүришэлдөө...курсадан һүжэржэ байна. Экономикоёо ...тэ бэлдэхэ, яаралтайгаар зэбсэглэхэ, гадаа...ическа добтолгоёо шангадхаха, гол капи...шэнэлхэ ба ажалшадые бүри ехээр мүл...ябуулгануудай туһаламжаар, дайнай хойто ... жэл соо капиталистическэ оронуудай үй...онь зарим тэды нэмэбэшье, капитализмын ...е тогтууритай болгоогүй. Харин, капита...э экономико бүри тогтууригүй болоо. Ка...ическэ системын нийтэ кризис улам һүжэр...элһөөр. Капитализмын гүн ехэ зүришэлдөөн ...саггахи үйлэдбэриин хүсэнүүдэй ба капита...э үйлэдбэридэхи харилсаануудай хоорондын ...оон улам хурсадана; худалдаа хэхэ дэлгүүр...үлөө, нүлөөлэлгээ ехэдхэхын түлөө тэм...италистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи зү... бүри шанга болоно; социальна зүришэл...лам ургажа ба һүжэржэ байна. Хүдэлмэри... бүри ехээр мүлжэгдэдэг болоһонһоо, юумэ...гтэй хүндэрһэнһөө, сэрэгэй хэрэгтэ зорюулаг...налогуудай эрид ехээр нэмэгдэнһээ, капита...хэдэ хэдэн оронуудта хүдэлмэригүйдэлгын ... боложо байдаг дээрэһээ шалтагаалан ... ажамидарха шадалынь улам доошоо ...дынгөө гол эрхэ ба ашаг туһын түлөө хү...н ангиин, арад түмэнэй тэмсэл улам ехээр ...Капитализм хадаа экономическа ба социаль...болгоонууд тэдэнэ хэлбэришэгүй дабшана. ...ондын событинуудай хүгжэлтын талаар ... гол шэлэл мүнөө бии болонхой.

...талаһаа, американскэ хархис бүлэгүүд түрүү...италистическэ гүрэнүүд дайнай дүүрэһэн да...баримталха» политика ябуулжа эхилһэн юм, ...икань хүдэлмэришэдэй, демократическа ба ...но-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха, социализ...иие һандаргаха, дэлхэйе өөһэдөө эзэмдэн ...ябадал туйлаха гэдэг эдэ гүрэнүүдэй эгээн эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдэй хүсэл эрмэлзэлгые гэршэлэн харуулна. Энэ политиканъ: үнэндөө тон яаралтайгаар зэбсэглэхэ; СССР-эй, арадай демократиин оронуудай хилые зубшуулжа американска сэрэгэй базануудые байгуулха; тэрэшэлэн социалистическэ лагериин оронуудта эсэргүү шэглүүлэн эзэрхэг түримхэй блогуудые эмхидхэхэ; социалистическэ гүрэнүүдтэ эсэргүү «хүйтэн дайн» гэдэгые үүдхэхэ, хюдалдаата шэнэ дайнуудта бэлэдхэхэ гэһэн удхатай.

Нүгөө талаһаа, бата бэхи эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай түлөө дэлхэйн оршон соо тэмсэдэг хүсэнүүд улам ехээр ургажа, бэхижэжэ байна; эдэ хүсэнүүд дайнай аюулые зайсуулхын түлөө, экономическа ба социальна ондо ондоо системэтэй гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Гэхэтэй хамта, дэлхэйн событинуудта бүри ехээр нүлөөлдэг боложо байгаа социализмын уласхоорондын лагериие хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлгэ шиндхэхы удхашанартай. Сэрэгэй блогуудта хабаадахагүй гэһэн гол ёһые гадаадынгаа политикада баримталдаг, Европын ба Азиин эб найрамдалда дуратай хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй дэлхэй дээрэ дэбжэн гарахатай хамта эб найрамдалай хүсэн нилээд ехээр нэмээ. Тиигэжэ Европын ба Азиин эб найрамдалда дуратай социалистическэ, социалистическэ бэшэшье гүрэнүүдые хабаадуулһан, дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной хахадһаа олые нэгэдүүлһэн үргэн ехэ, «эб найрамдалай зоно» бии болоо.

Империализмын колониальна системын задаран һандаржа байһаниинь—дайнай хойто тээ болоһон бүхэдэлхэйн-түүхэтэ событи мүн. Колониальна ба колониальна шахуу арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл һүүлэй арбан жэлэй туршада гайхамшаг илалтануудые туйлаа: нэгэ миллиард 200 миллион үлүүтэй хүн—дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы зоной хахад шахуунь колониальна ба колониальна шахуу дулдыдалгаһаа сүлөөроо. Колониальна системые бүримүһэн усадхаха асуудал табигданхай. Зүүн зүгэй арадууд бүхы дэлхэйн хуби заяае шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, уласхоорондын харилсаануудта тон шухала шэнэ нүхэсэл болохо гэжэ агуухэ Ленинэй уридшалан хэлэһэн, бүхэдэлхэйн түүхэдэхи шэнэ үе саг эхилээ.

Эб найрамдал сахихын түлөө, ажалшадай ашаг туһын түлөө, өөһэдынгөө оронуудай национальна талаараа бэеэ даадаг байхын түлөө тэмсэлэй түлэг соо ябадаг коммунистическэ партинууд дайн сэрэгэй аюулда эсэргүү эгээн эдэбхитэй, сэхэ шууд тэмсэлшэд байһанаа харуулаа. Гэхэтэй хамта нийтын бусадшье олон бүлэг нэгэдэлнүүд дайн сэрэгтэ эсэргүү хараа бодол баримталан тэмсэнэ. Дайн сэрэгтэ эсэргүү хүсэнүүд барандаа нийтэ нэгэ фронтоор тэмсэхэ, эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэлээ һулаарууланггүй үргэлжэлүүлхэнь амгалан байдал бэхижүүлгын хэрэгтэ тон шухала байна. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэхи эб эмхигүй ябадалые зайсуулха, коммунистическэ партинууд болон социалистнуудай, тэрэшэлэн эб найрамдал хамгаалха, империалистическэ дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэхэ, өөһэдынгөө арадуудай национальна ашаг туһые, демократи ба бэеэ дааһан байдал хамгаалха гэжэ үнэхөөр хүсэдэг ондоошье партинуудай хоорондо тааруу харилсаа холбоо тогтоолго энэ хэрэгтэ онсо удхашанартай.

КПСС-эй ЦК-гэй, Советскэ Правительствын бэелүүлжэ байгаа эб найрамдалта гадаадын политикые съезд һайшаана. Энэ политикын ашаар уласхоорондын түгшүүрилые һулаарууха, эб найрамдал батадхаха ба демократическа хүсэнүүдэй позициие бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалтанууд туйлагдаа.

Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гэһэн ленинскэ заабариие үндэһэ болгожо, бүхы оронуудтай харилсаануудаа һайжаруулха, этигэлсэлгээ бэхижүүлхэ ба харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ хараа бодол баримталдаг Центральна Комитедэй, Советскэ Правительствын хараа шугамые партиин XX съезд тон зүбтэ тоолоно. Олон гүрэнүүдэй, үргэн улад зоной һайшааһан, уласхоорондын мэдээжэ табан гол ёһон—территориальна бүтэн бүрин байлгые, өөрын эрхые хүндэлэлсэхэ, добтололсохогүй, дотоодынтоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, тэгшэ эрхэ ба алишье таладаа ашагтай байлгые үндэһэ болгожо гүрэнүүд хоорондын харилсаае хүгжөөхэ, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха, экономическа харилсаа холбоо байгуулха гол ёһонууд дурсагдаһан хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаха байна. Мүнөө эдэ гол ёһонууд социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй харилсаануудта хамаадаха һайн тодорхойлго болохо, бүхы дэлхэйн гүрэнүүдэй хоорондохи эб эетэ харилсаануудай үндэһэн боложо шадаха юм.

Буу зэбсэг хуряаха, атомна ба водородно зэбсэг хорихо ябадалда, Европодо хамтын аюулгүй байдал хангаха, Азида хамтын аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ зорюулжа Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын, эб найрамдал хүсэдэг бусад гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнуудай зүб ба саг соогоо хэрэгтэйе ажабайдал бүримүһэн гэршэлэн харуулаа. Эдэ шухала зорилгонуудые шиидхэбэл, эб найрамдалай үндэһэ һуури бата бэхеэр ба үни удаанаар табигдаха, шиидхэгдээгүй ондоо шухала зорилгонуудые, тусхайлбал, германска асуудалые шиидхэхэдэ туһа хүргэхэ.

Дэлхэйн хоёр ехэ гүрэнэй: Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай—хоорондо, тэрэшэлэн Советскэ Союзай, Англи, Франци мэтын агуухэ гүрэнүүдэй хоорондо хани ёһоной, бата бэхи харилсаа тогтообол, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлгэдэ ехэ удхашанартай байха һэн.

XX съезд хадаа энэ зорилго шиидхэлгэдэ зорюулжа советскэ талын бэелүүлһэн хэмжээ-ябуулгануудые хаһа саг соогоо хараалагдаһан, зүб хэмжээ-ябуулганууд гэжэ тоолоод, бүримүһэн һайшаана.

Европын арадуудай бата бэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдал хангалгын аша туһые бодожо, нэгэн талаһаа—Советскэ Союзай, нүгөө талаһаа—барууневрпейскэ оронуудай хоорондохи харилсаануудые улам саашадань һайжаруулха шухала. Советскэ Союз, мүн Великобритани, Франци, тэрэшэлэн Польша, Чехословаки, Югослави, Швеци, Финлянди, Норвеги, Греци, Австри болон европейскэ бүхы оронууд дэлхэйн нэгэдэхи ба хоёрдохи дайнуудай гол байлдаануудайнь болоһон Европодо шэнэ дайн бү үүдхэгдэһэй тэжэ ехэтэ хүсэдэг. Тэрэшэлэн немецкэ арадшье тиигэжэл хүсэдэг байха юм. Тиимэ болохолоороо, шэнэ дайн байлдаануудые зайсуулхын түлөө тэмсэхэ гэһэн нийтэ хүсэлэн европейскэ хамаг гүрэнүүдые ба арадуудые нэгэдхэнэ.

Зүүн зүгэй оронуудтай Советскэ Союзай хани барисаае, харилсаа холбоое үргэдхэхэ ба бэхижүүлхэ ябадал мүнөө сагай уласхоорондын оршон байдалда онсо ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. XX съезд энэ зорилго шидхэлгые ехэ удхашанартайда тоолоод, һүүлэй үедэ Индиин Республикатай, мүн Бирмэтэй, Афганистан, Египедтэй һайн харилсаанай тогтоогдоһые һайшаана.

Арабска оронуудтахи арадуудай национальна бэеэ даанги байдалаа хамгаалха ба бэхижүүлхэ гэһэн хүсэтэ ехэ эрмэлзэлгэнь эб найрамдалые, демократиие бэхижүүлхэ хэрэгтэ харюусана.

Советскэ Союзай, бидэнтэй хилэ нэгэтэй олонхи гүрэнүүдэй хоорондо хани, хүршэ ёһоной һайн харилсаануудай тогтоогдоһые XX съезд һайшаан тэмдэглэнэ. СССР-эй, Иранай, Турциин ба Пакистанай хоорондо зохихо харилсаанууд тогтоогдоо һаа, эдэ оронуудай имагта шухала интересүүдтэ, эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай ашаг туһада харюусахань дамжагүй.

Уласхоорондын худалдаа наймаан, культурна холбоо барисаанай хүгжэлтэ хадаа оронуудай хоорондохи харилсаа холбоо тогтоохо үндэһэ һуурииe үргэдхэлгын хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай, мүнөө сагта дайн байлдаа зайсуулжа болохо тухай, социализмда элдэб оронуудай дамжан орохо формонууд тухай асуудалнууд—мүнөөнэй уласхоорондын хүгжэлтын тон шухала асуудалнууд илангаяа ехэ удхашанартай болоо гэжэ XX съезд тэмдэглэнэ.

Социальна ондо ондоо байгуулгатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай Ленинэй заабари Советскэ Союзай гадаадын политикын генеральна хараа шугам болодог байгаа, боложо байна.

Орон дотороо коммунистическэ общество байгуулха хэрэгые ударидаха зуураа, манай парти дай үүдхэхэ ябадалда эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэнэ. Ямар нэгэн орондо нийтын шэнэ байгуулалта тогтоолго—тэрэ орон бүхэнэй арад зонойнь дотоодын хэрэг мүн гэһэн Ленин багшын бата заабариие партимнай хүтэлбэри болгодог. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай гол ёһоной бүри үргэн ехээр һайшаагдан мэдэрэгдэжэ байһые съезд баяртайгаар тэмдэглэнэ.

Бата бэхи эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ, шэнэ дайнай, эзэрхэг түримхэй шэнэ добтолгын аюулые зайсуулха гээшэ Советскэ Союзай, социалистическэ оронуудай, эб найрамдал хүсэдэг бусад оронуудай, бүхы оронуудтахи арад түмэнэй шухалын шухала зорилго мүн. Империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ хашуулжа шэнэ дайн руу арадуудай орохо ябадал тохёолдуулхагүй бодото арга боломжонууд уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда бии болоо. Сэрэгэй техникын ехээр хүгжэһэн мүнөө үедэ тиимэ дайн болоо һаа, арадуудта хэмжээлэшэгүй ехэ гасалан зоболон ба һандарал һүйдхэл ушаруулха байгаа. Мүнөө капиталистическэ системэ газар дэлхэй дээрэ гансаараа байхаа болинхой. Хүсэн түгэлдэр, эб найрамдал хүсэдэг социалистическэ лагерь бии болоо. Энэ лагерь хадаа эзэрхэг түримхэй добтолгые зайсуулха хэрэгтэнь эб найрамдалта хүсэнүүдэй моральна, мүн материальна арга хэрэгсэл болоно. Тэрээнһээ гадна, хэдэн зуугаад миллион хүн зонтой ондоо гүрэнүүдэй дайн байлдаанда эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэдэг гүрэнүүдэй ехэ бүлэг бии. Эб найрамдалай тала баригшадай хүсэн түгэлдэр, арад нийтын хүдэлөөн дэлгэрээ. Капиталистическэ оронуудтахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн айхабтар ехэ хүсэн болонхой.

Тиимэ хадань, империализмын бии байгаа сагта дайн байлдаанай болохо экономическа үндэһэ һууришье һалахагүй гэһэн Ленинэй заабариин хүсэндөө үлэхэнь лабтай. Тиимэл ушарһаа, тон ехэ һэрэмжэтэй байха ёһотойбди. Дэлхэй дээрэ капитализмын бии байгаа сагта, капиталистическэ монополинуудай ашаг туһые хамгаалдаг хархис хүсэнүүдэй бии байгаа сагта дай үүдхэхэ гэһэн хорото ааша, эзэрхэг түримхэй добтолго хэхэ һэдэлгэ гаргагдахал байха, дайн сэрэг үүдхэхэ һэдэлгэ гаргажа магад. Гэбэшье, дайн байлдаанай болохонь зайлашагүй бэшэ юм. Империалистнуудта дайн байлдаа үүдхүүлхэгүй, хэрбээ тиигэхэ гэжэ һэдээшье һаань,—тиимэ эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдтэ хатуу шанга харюу сохилто үгэжэ, бүтэхэгүй хооһон түсэбүүдыень таһалдуулжа шадахаар шухала бүхы юумэнүүдтэй нийтын ба политическэ шанга хүсэнүүд бии болонхой. Дайнда эсэргүүсэн тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй һэрэмжэтэй ба түгэс бэлэн байхань шухала, эдэ хүсэнүүдэй нэгэ нийтэ фронтоор тэмсэхэ, эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэлээ һулааруулангүй үргэлжэлүүлхэнь шухала.

Бүхы дэлхэй дээрэ социализмын мандаха аша туһада түүхэтэ ехэ хубилалтануудай болоһонтой дашарамдуулан, капитализмһаа социализмда элдэб оронуудай дамжан орохо хэрэгтэ шэнэ арга боломжо нээгдэнэ.

«Бүхы нацануудай социализмда орохонь зайлашагүй, теэд тэдэнэр бултадаа аб адляар орохогүй, наца бүхэн демократиин али нэгэн формодонь, пролетариадай диктатурын али нэгэн түхэл янзадань, нийтын ажабайдалай элдэб талануудые социалистическэ ёһоор шэнэдхэн хубилгаха али нэгэн темпдэнь өөрэ шэнжэ оруулха байха» гэһэн Ленинэй заабариие Советскэ Союзай Коммунистическэ парти хүтэлбэри болгоно. (Зохёолнууд, том 23, нюур 58).

Социализмын замаар дабшагша бүхы оронуудай хүгжэлтын түүхэтэ дүршэл Ленинэй энэ заабариин үнэн зүбые бүримүһэн баталан харуулаа. Обществоёо социалистическэ ёһоор шэнэдхэн байгуулха советскэ формоһоо гадна, мүн арадай демократиин формо мүнөө бии болоһон байна. Энэ формо арбаад жэлэй туршада бүхы талаараа шалгагдажа, һайн байһанаа хүсэд тодоруулан харуулаа. Орон бүхэнэй эрхэбайдалтай зохилдохо түхэл ба илгаанууд арадай демократиин гүрэнүүд дотор мүн лэ бии байдаг. Хитадай Арадай Республика социалистическэ байгуулалтын формодо олохон өөрэ шэнжэ оруулна. Энэ республикын экономиконь революциин илахаһаа урда тон гээгдэнги, феодальна шахуу, колониальна шахуу байһан юм. Арадай демократическа энэ гүрэн ажахын шиидхэхы һудалнуудые гартаа абаһанай үндэһөөр, энгэй промышленностиие, худалдаа наймаае амгалан ёһоор шэнэдхэн хубилгаха ба тэдэниие удаа дараалан социалистическэ экономикын гол хуби болгохо хараа бодол бэелүүлжэ байнхай.

Оронуудай социализмда дамжан орохо формонуудай саашадаа бүри олон янзын болохо байһаниинь хуулита. Гэхэ зуура, социализмда дамжан орохо формонуудые бэелүүлхэ ябадал хододоо граждanска дайнтай холбоотой байха бэшэ юм. Эзэрхэн зонхилогшо ангинууд засаг түрэһөө һайн дураараа буужа үгэдэггүй гэжэ ленинизм заана. Гэхэ зуура, социализмда дамжан орохын түлөө ангиин тэмсэлэй али зэргээр хурсадаха байһаниинь, тиигэжэ орохо үедэ хүсэн хэрэглэгдэхэ гү, али хэрэглэгдэхэгүй байһаниинь пролетариадһаа тиимэшье ехээр дулдыдаха бэшэ, харин мүлжэгшэдэй зүгһөө диилэнхы олонхи ажалшадай дура хүсэлдэ эсэргүүсэлгын ямар байһанһаа, мүлжэгшэдэй ангиин хүсэ хэрэглэлгэһээ бүри ехээр дулдыдаха юм.

Капитализмын үшөөл хүсэтэйшэг байһан, тэрэнэй мэдэлдэ сэрэгэй-полицейскэ ехэ аппарадай бии байһан капиталистическэ хэдэ хэдэн оронуудта ангиин тэмсэлэй эрид ехээр хурсадахань зайлашагүй.

Гэхэ зуура, бүхы дэлхэй дээрэ социализмын мандахын тулада үндэһэн хубилалтанууд болоһоной ашаар, социализмын өөр тээшээ татадаг хүсэнэйнь хүдэлмэришэдэй, таряашадай, ажалша интеллигенциин дунда угаа ехээр урган бадаржа байһанай ашаар, социализмын илаха бүри зохид эрхэбайдал бүридэжэ байнхай. Капиталистическэ хэдэ хэдэн оронуудай хүдэлмэришэн анги түрүү хубиингаа ударидалгаар ябажа, мүнөө арад зоной диилэнхы олонхиие өөрынгөө хүтэлбэри доро нэгэдхэхэ, арадай мэдэлдэ үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүдэй орохо ябадал лаб хангаха арга боломжотой. Буржуазна баруунай тала баридаг партинууд, тэдэнэй эмхидхэһэн правительствонууд панхарууталгада хододоо ороно. Тиимэһээ, хүдэлмэришэн анги өөрыгөө тойруулжа, ажалша таряашадые, үргэн олон интеллигенциие, бүхы патриотическа хүсэнүүдые нэгэдхэн, капиталистнуудтай ба помещигүүдтэй эбсэлгын политикаһаа хахасаха шадалгүй оппортунистическэ этэгээдүүдтэ хатуу шанга харюу үгэжэ, арадта харша, хархис хүсэнүүдые диилэхэ, парламент дотор бата олонхиие эзэлхэ, буржуазна демократиин орган байдаг парламентые үнэхөөрөө арадай дура хүсэл бэелүүлхэ зэбсэг болгохо арга боломжотой.

Советскэ Союзда социализмын илаһан, арадай демократиин оронууд дотор илажа байһан ушарһаань, ондоо оронуудта социализмын илаха бүри зохид оршон байдал бии болоо гэжэ съезд тэмдэглэнэ. Революционно марксизм-ленинизмын түгэс илалта, реформизмын ба оппортунизмын үзэлдэ эсэргүү эрид шууд, тэмсэл тиимэ илалта туйлаха шухала арга нүхэсэл болоно.

Съезд болбол гадаадын-политическэ асуудалнуудай талаар иимэ зорилгонуудые КПСС-эй Центральна Комитедэй үмэнэ табина:

Өөһэдынгөө социальна байгууламжаһаа дулдыдангүй гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга тухай ленинскэ политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ. Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө, уласхоорондын түгшүүрил һулааруулжа бата бэхи эб найрамдал болгон, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэхэ ябадал хангахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ.

Социалистическэ гүрэнүүдэй нягта нэгэдэлтэй, түгэлдэр хүсэтэй байха тума, эб найрамдалай хэрэг бүри найдамтай болохо байһыень ойлгожо, Хитадай Арадай Республикатай, арадай демократиин бүхы оронуудтай ахадүүгэй харилсаагаа али болохоор бэхижүүлхэ.

Югославиин Арадай Федеративна Республикын ахадүү арадуудтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ.

Эб найрамдалай хараа бодол баримталдаг Индиин Республикатай, Бирманскэ Союзтай, Афганистантай, Египедтэй, Сиритэй, Индонезитэй, мүн бусад гүрэнүүдтэй хани барисаа ба харилсаа холбоогоо улам бэхижүүлхэ; эзэрхэг түримхэй блогуудта татагдажа ороогүй оронуудые дэмжэхэ; эб найрамдал сахихые шухалада тоолодог бүхы хүсэнүүдтэ туһа хүргэхэ.

Финляндитай, Австритай, Швецитэй, бусад нейтральна оронуудтай хани барисаата харилсаагаа улам хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ.

США-тэй, Англитай, Францитай, Италитай, Баруун Германитай, Японитой, тэрэшэлэн хүршэ гүрэнүүдтэй —Ирантай, Турцитай ба Пакистантай харилсаагаа саашадань һайжаруулха политика эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ, бэе бэедээ этигэлсэлгые бүри бата болгохо, экономическа холбоо барисаагаа ехээр хүгжөөхэ, культурын, наукын талаар холбоо ба харилсаагаа үргэдхэхэ.

Бүхы оронуудай ажалшадтай советскэ арадай ахадүү ёһоной барисаае улам хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые һулааруулха дурагүйшүүлэй хорото аашые хёрхо һэрэмжэтэйгээр адаглан хаража байха, эб найрамдалай дайсадай һүйдхэхы ябуулгые саг дары, элирүүлэн буга сохихо. Манай социалистическэ гүрэнэй өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха, өөрыгөө хамгаалгын хэрэгые мүнөө сагай сэрэгэй техникын ба наукын хэмжээндэ байлгаха. Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдал хангаха шухала.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XX СЪЕЗД

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын резолюц[illegible]

(Үргэлжэлэл)

II.

КПСС-эй XX съезд Советскэ Союзай дотоодын байдалай саашадаа батажаһые гүн ехэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнэ. Партиин генеральна хараа шугамые КПСС-эй Центральна Комитедэй шууд сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар тоосоото үе соо ниитын үйлэдбэриин бүхы һалбаринууд, арадай материальна ажана байдал ба культурна хэмжээн нилээд ехээр дээшэлээ, советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл улам батажаа, Советскэ гүрэнэй хүсэн бүри ехэ болоо.

Табадахи табанжэлэй түсэбые СССР-эй промышленностиин болзорһоонь урид дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн ябадал партиин болон арадай туйлаһан тон ехэ илалта мүн байгаа. Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ табанжэлэй түсэбэй ёһоор 170 процент болохо байһан аад, 1955-ондо 1950 оной хэмжээнтэй сасуулхада 185 процент болоо, тэрэ тоодо үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ—түсэбэй ёһоор 180 процент болохо байһан аад, 191 процент болоо, хэрэглэмжын зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ — түсэбэй ёһоор 165 процент болохо байһан аад, 176 процент болоо.

Ажахынгаа социалистическэ системын булюу һайн зүйлнүүдтэ түшэглэн, бүтээн гаргадаг продукциин хүн бүхэндэ хүртэдэг хэмжээнэй талаар эгээн хүгжэлтэтэй капиталистическэ оронуудые хүсэхэ ба ахижа гараха гэһэн Советскэ Союзай экономическа гол зорилгые амгалан ёһоной экономическа мүрысөөнэй замаар ябажа, түүхын тон богони болзорто шиидхэхын түлөө тэмсэлээ үсэд шангаар үргэлжүүлхэ шухала гэжэ съезд тоолоно.

Хүндэ индустриин, нэн түрүүн хара ба үнгэтэ металлургиин, нүүрһэнэй ба нефтяной промышленностиин, энергетикын, машина бүтээлгын, химическэ продуктнуудые ба барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгын түрүүлэн хүгжэжэ байха хэрэг саашадаашье хангаха заатагүй шухала гэжэ Коммунистическэ парти тоолоно. Гэхэтэй хамта, мүнөө үедэ ниитын үйлэдбэриин туйлаһан хэмжээн үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые түргэн темптэйгээр хүгжөөхэһөө гадна, мүн арадай хэрэглэмжын зүйлнүүдэй бүтээлгые түргэнөөр хүжөөхэ арга олгоно гэжэ съезд тоолоно.

Промышленна бүхы үйлэдбэриин саашадаа хүгжэхэ шиидхэхы эрхэ нүхэсэлынь үйлэдбэриин техническэ дэбжэлтэ саг үргэлжэ туйлажа байха хэрэг болоно. Промышленность болон транспортда наукын, техникын, түрүү дүй дүршэлэй эгээн шэнэ туйлалтануудые үсэд шангаар, түсэбэй ёһоор нэбтэрүүлжэ байха, мүнөө хүдэлжэ байгаа түхеэрэлгые шэнэдхэн заһаха, ажалай ба үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха, нягталха, промышленностьда тусхай мэргэжэлтэйгээр ба хамжажа үйлэдбэрилэн ажаллаха ябадалые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, энээнэй үндэһөөр үйлэдбэриие хүгжөөлгын ба арад зоной ажана байдал саашадань һайжаруулха, түсэб дүүргэлгын шиидхэхы арга нүхэсэл болоһшо ажалай бүтээсэ түргэнөөр ехэ болгохо.

Түүхэй эд, түлишэ, электроэнерги шэнэ газарнуудһаа абадаг болохые, нэн түрүүн оронойнгоо зүүн районуудай байгаалиин угаа ехэ баялигуудые элсүүлхэ гэжэ оронойманай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашанхи ургалта баадхан эринэ. Ойрын 10—15 жэлэй туршада зүүн районуудтаманай нүүрһэ абаха, электроэнерги гаргаха оронойманай эгээн томо база байгуулагдаха, жэлдээ 15—20 миллион тонно шэрэм үйлэдбэрилхэ металлургическа хүсэ ехэтэ гурбадахи база, машина бүтээлгын шэнэ центрнүүд байгуулагдаха.

Бүхы партийна организацинуудые съезд уялгална:

гүрэнэй түсэбтэ даалгабаринуудые валовой продукциһаа гадна, мүн тоггоогдоһон бүхы номенклатурын ба шанарай показательнуудай талаар промышленностиин бүхы һалбаринуудай, мүн бүхы предприятинуудай дүүргэхэ хэрэг хангаха;

бии байһан үйлэдбэриингөө хүсэнүүдые бүри һайнаар ашаглаха, предприятинуудай үе үе бахардуугаар, гэнтэ ехээр хүдэлхэ ябадал гаргангүйгөөр тэгшэ һайнаар хүдэлмэрилхэ, бүхы һарын туршада продукцияа нэгэ жэгдээр, бүтээн гаргаха хэрэг туйлаха, предприятинуудые тон һайнаар түсэблэдэг, материальнаар хангадаг болохо хэрэг энээниие эринэ;

продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үные саг үргэлжэ химдаруулха, арьбилалтын тон нарин гурим бэелүүлхэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ;

техническэ зорилгодо хэрэглэгдэдэг эдеэ хоолой продуктнуудые синтетическэ түүхэй эдээр сүм һэлгэхын тула зургаадахи табанжэлэй турша соо искусственна түүхэй эд ба оронсог зүйлнүүдые үйлэдбэридэ бүри ехээр хэрэглэдэг болохо.

Арадай ажахыда хэгдэдэг капитальна гаргашануудаа Советскэ гүрэн жэлһээ жэлдэ ехэ болгоно. Эдэ мүнгэ зөөринүүдээ эгээн ашагтайгаар хэрэглэхын тулада барилгын хүдэлмэринүүдые мүнөө сагай индустриальна аргаар хэдэг болохо, барилгын территориальна томо организацинуудые байгуулдаг хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ, проектированиин хэрэгые һайжаруулха, барилгын болзорнуудые бүхы хэмжээгээр богони болгохо, хабсаргагдамал түмэр бетонно конструкцинуудые ба заводой бүтээһэн зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ.

КПСС-эй Центральна Комитет тоосоото үе соо хүдөө ажахын талаар политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэдэ хэдэн һалбаринуудай задагай муу байдалые усадхаха тушаа, хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ хэрэг эмхидхэхэ тушаа ЦК бодото хэмжээнүүдые абаа.

Абтаһан хэмжээнүүдэй дунда илангаяа шухала удхашанартай байна гэбэл:

хүдөө ажахыда түсэблэлгын шэнэ гурим тогтоолго, энэнь колхознигуудай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые бадаруулаа;

хүдөө ажахын продукци бүри ехээр үйлэдбэрилхэдөө колхозуудай ба колхознигуудай материальна талаараа улам ехэ урма хэшээлтэй болгогдоһон ябадал;

городуудһаа, промышленна центрнүүдһээ олон мянган коммунистнуудые, партийнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдые хүдөөдэ эльгээжэ, колхозуудые хүтэлбэрилэгшэдөөр, мэргэжэлтэдээр бэхижүүлһэн ябадал;

хүдөө ажахые техническэ талаарнь саашадань бүри һайнаар хангаһан, МТС-үүдтэ механизаторнуудай саг үргэлжын кадрнуудые байгуулһан, МТС-үүдые хүтэлбэрилхы ба инженерно-техническэ кадрнуудаар бэхижүүлһэн ябадал;

хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй зүгһөө бүри ехэ мүнгэ зөөри һомололго болоно.

Хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриин, жэшээнь, малажал мэтын тиимэ шухала һалбариин үндэһэ һуури болоһшо орооһо тарьяанай ажахые хүгжөөлгэдэ хүсэ шадалаа түрүүшын ээлжээндэ элсүүлэн зорюулха гэжэ Центральна Комитет хүдөө ажахые хүгжөөлгын программа зохёохо зуураа зүбөөр шиидхэһэн байна. Шэнэ газар ашаглаха тухай, кукуруза эрид ехээр таридаг болохо тухай Центральна Комитедэй абаһан шиидхэбэринүүд угаа ехэ удхашанартай.

Хүн зондо эдеэ хоол, хүнгэн промышленностьда түүхэй эд элбэг ехээр үгэхын түлөө тэмсэлдэ партиие, бүхы советскэ арадые элсүүлэн, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хүдэлмэрээ сусаршагүйгөөр хэжэ үргэлжэлүүлхыень Центральна Комитедтэ съезд даалгана.

Хүдөө ажахыгаа саашадань механизацилха, тус тус хүдэлмэринүүдые механизацилгаһаа хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие комплексноор механизацилтада эгээн ойрын болзорто орохо, советскэ болон хилын саанахи наука, техникын туйлалтануудые, түрүү колхозуудай, МТС-үүд болон совхозуудай дүй дүршэлые ойлгуулан дэлгэрүүлхэ ба үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ шухала, тиин энээнэй үндэһөөр хүдөө ажахын продукциин единицые үйлэдбэрилгэдэ ажалай ба материальна хэрэгсэлнүүдэй гаргагдадаг гаргаша эрид хорооохо, бүхы культурануудай ургаса, малажалай ашаг шэмэ ехэ болгохо хэрэгтэй.

Олон колхозуудай экономическа арга боломжын нилээд ехэ болоһон мүнөө үедэ хододоо түрүүшын ээлжээндэ байха ёһотой үйлэдбэриие али болохоор үргэдхэхынгөө хажуугаар колхозуудта байрын гэрнүүдые, клубуудые, үхибүүдэй ба культурно-ажаһуудалай бусад эмхи зургаануудые барилгада горьтой анхарал табиха шухала гэжэ съезд тоолоно.

Хүдөө ажахы хүтэлбэрилгые бүри һайжаруулха ябадал хүдөө ажахын үйлэдбэри саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ шиидхэхы эрхэ нүхэсэл мүн. Энэ хэрэгтэ нэгэл янзаар, канцеляр-хойрог аргаар, харюусалгагүйгөөр хандадаг, эзэгүй байдаг ябадалда эсэс табиха шухала. Партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд хадаа район, колхоз, совхоз, МТС бүхэниие тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ, олониитэ зоной эдэбхи үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэдхэлгэдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, тэдэнэй тоодо мүн хүтэлбэрилхы кадрнуудай материальна урма хэшээлые бүри ехэ болгохо.

Бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень, энээнээ бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохыень, хүдэлмэришэдэй болон колхознигуудай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл бүри ехэ болгохыень, Партиин болон Правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ эдэбхи үүсхэлые зорюулхыень партийна, профсоюзна, ажахын, комсомольско организацинуудые съезд уряална.

Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургалтань советскэ арадай материальна ажабайдалые, культурна хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ бодото арга боломжонуудые бии болгоо. Табадахи табанжэлэй үедэ СССР-эй национальна доход 68 процентээр ургаа, хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин 39 процентээр, колхознигуудай бодото олзо доход 1,5 дахин ехэ болоо. Хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салингые, колхознигуудай олзо доходые саашадань ехэ болгохо, бага түлөөһэ абадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салингые ехэ болгохо тушаа, мүн тэрэшэлэн ажалай түлөөһэндэ зохихо гурим бии болгохо тушаа, өөһэдынгөө ажалай үрэ дүнгүүдээр хүдэлмэришэдэй материальна урмашалгые дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зохёоһон хэмжээ-ябуулгануудые съезд бүримүһэн һайшаана.

Зургаадахи табанжэлэй туршада бүхы хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай хүдэлмэриин долоон часай үдэртэ, харин нүүрһэнэй ба горнорудна промышленностьдахи газар доро хүдэлмэрилдэг гол мэргэжэлтэ хүдэлмэришэдэй, мүн тэрэшэлэн эдир бага үхибүүдэй—хүдэлмэриин зургаан часай үдэртэ орохо тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй шиидхэбэри политическэ болон арадай ажахын угаа шухала удхашанартай байна. Энэ шиидхэбэриин ёһоор, үйлэдбэриингөө байдалаар зохихо газартань (хүдэлмэриин найман часай үдэртэй амаралтын хоёр үдэртэй) табан үдэрэй хүдэлмэриин неделидэ орохо гэжэ хараалагдана. Субботын ба һайндэрэй урда тээхи үдэрнүүдтэ хүдэлмэриин үдэрые хоёр часаар хороохо ябадал эгээл ойрын сагта бэелүүлэгдэхэ байна. Хүдэлмэриин үдэрые бага болгоходо хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай салин хүлһэн бага болгогдохогүй юм. Съезд болбол СССР-эй ажалшадай интерестэй бүримүһэн тааралдадаг эдэ хэмжээ-ябуулгануудые нэгэн һаналаар һайшаана, бүхы советскэ арад эдэ хэмжээ-ябуулгануудые халуунаар һайшаажа, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлтын зургаадахи табанжэлэй түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ ажалай шэнэ дэбжэлтэ туйлан тэдэ угтаха бэзэ гэжэ батаар найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Бага пенсинүүдэй хэмжээе нилээд ехэ болгохын, дан ехээр түлэгдэдэг пенсинүүдэй хэмжээе бага болгохын тулада пенси түлэлгые гуримшуулха; үндэр наһатай хүнүүдые бүри һайнаар тэдхэхэ, ниитэдэ туһатай ажал бэеэ муудуулангүйгөөр хэжэ шадаха инвалидуудые ажалда оруулха хэрэг һайжаруулха гэхэ мэтээр Центральна Комитедэй хараалһаниинь ехэ удхашанартай байна.

Зургаадахи табанжэлдэ гэр байра барилгын хэмжээн табадахи табанжэлэйхитэй сасуулбал хоёр дахин шахуу ехэ болохо юм. Энээнтэй дашарамдуулан гэр байра барилгада Советскэ гүрэнэй табидаг мүнгэ зөөриие зүбөөр гаргашалха гээшэ тон ехэ удхашанартай зорилго болоно. Съезд болбол энэ хэрэгые гуримтай болгохо тушаа, барилга һалан муугаар хэдэг ябадалые, архитектурна элдэб янзын үлүү ехэ гаргашануудые зайсуулха тушаа, барилгын индустриальна арга метод нэбтэрүүлхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бэелүүлһэн хэмжээнүүдые һайшаана, гэр байра бариха гүрэнэй түсэбүүдэй заатагүй дүүргэгдэхэ хэрэг хангахыень, өөһэдынь суглуулһан мүнгэ зөөреэр гэр байрануудые тус тустаа барихадань хүдэлмэришэдтэ ба албахаагшадта али болохоор туһалхыень партийна болон ажахын бүхы организацинуудые уялгална.

Хүн зоной ажаһуудалай үдэр бүриин эрилтэнүүдтэ анхаралаа эрид ехээр табидаг болохо, ниитын эдеэ хоолой газарнуудые саашадань олон болгохо, эдеэ хоол химдаруулха, шанарыень һайжаруулха шухала гэжэ съезд тоолоно. Мүн тэрэшэлэн ажаһуудалай эрилтэ хангалгын предприятинууд—хубсаһа хунар угаадаг, оёдог, заһадаг газарнуудые олон болгохо, гэрэй ажал хүдэлмэри хүнгэдхэдэг машина, хэрэгсэлнүүдые олоор үйлэдбэрилдэг болохо.

Культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта горьтой ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Бүгэдэниитын долоонжэлэй һуралсал, томо городуудта арбан жэлэй һуралсал хаа хаанагүй бэелүүлэгдээ. Бүгэдэниитын арбан жэлэй һуралсалые дам саашадаа бэелүүлхэ эрхэ нүхэсэл байгуулагдана. Оронойманай дээдэ һургуулинуудта мэргэжэлтэд нилээд олоор бэлэдхэгдэдэг болоо. Арадай ажахыда, манай Эхэ оронной аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ ашатай һайнаар хүдэлмэрилжэ байгаа советскэ эрдэмтэд Партиин, Советскэ Правительствын саг үргэлжын бодото дэмжэлгын ашаар наукын хэдэ хэдэн һалбаринуудта, тэрэнэй тоодо ядерна физикэдэ, математикада, механикада, техническэ наукануудай зарим һалбаринуудта гайхамшаг ехэ амжалтануудые туйлаа.

Гэхэтэй хамта, культурна байгуулалтада ехэ дутагдалнууд бии гэжэ съезд тэмдэглэнэ. Һургуулиин хүдэлмэридэхи эгээн ехэ дутагдалынь гэбэл: ажабайдалһаа һуралсалаай таһаранги байдаг ушар, бодото ажал-ябуулгада һургуули дүүргэгшэдэй хүсэд һайн дүршэлгүй байдаг ябадал болоно. Һургуулиие политехнизацилха хэрэг тон түргэнөөр бэелүүлхын тулада промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэри тушаа эрдэмүүдэй үндэһэ һүүри үгэдэг шэнэ предмедүүдые заадаг болохоһоо гадна, мүн һурагшадые предприятинууд дээрэ, колхозууд болон совхозуудта, туршалгын участогуудта, һургуулиин мастерскойнуудта хүдэлмэрилүүлжэ, бодото ажал хүдэлмэридэ хабаадуулха шухала. Үхибүүдэй бэедэ зохид һайн газарта һургуулинуудые — интернадуудые барижа эхилбэл, зохистой байна. Һургуулиин наһанда хүрөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые нилээд олон болгохо, энэ хэрэгтэ арадай гэгээрэлэй органуудые ба гүрэнэй предприятинуудые хабаадуулхаһаа гадна, мүн колхозуудыешье хабаадуулха.

Һуралсалые үйлэдбэритэй нягтаар холбоһоной үндэһэ һүүри дээрэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгын шанар али болохоор һайжаруулха, дээдэ һургуулинуудые орон дотороо зүбөөр хубаарилха, тэдэниие үйлэдбэридэ дүтэ болгохо, һуралсалай хүдэлмэриие техникын мүнөөнэй хэмжээнтэй зохилдуулан табиха гээшэ дээдэ эрдэмэй талаар гол шухала зорилгонууд болоно. Залуу инженернүүд ба агрономууд һургуули дүүргэхэдээ тодорхой экономикын ба үйлэдбэри эмхидхэлгын талаар юумэ хүсэд мэдэдэг болоод гарахань шухала.

Үйлэдбэритэй, арадай ажахын тодорхой эрилтэнүүдтэй оронойнгоо научна эмхи зургаануудай холбоо барисаае али болохоор бэхижүүлхэ, научно-техническэ эгээн шухала асуудалнуудые шиидхэлтэдэ тэдэ эмхи зургаануудай үүсхэн зохёохы хүсые зорюулха, коммунистическэ байгуулалтын бодото зорилгонуудые шиидхэлгэдэ наукын үүргые хэлбэришэгүй дээшэлүүлхэ шухала гэжэ съезд тоолоно.

Советскэ ниитын ба гүрэнэй байгуулалтын саашадаа бэхижүүлэгдэһэн, хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай хоорондохи холбоо барисаанай, СССР-эй бүхы арадуудай хани барисаанай ба ахадүү ёһоной хани харилсаанай улам бүри бэхижэһэн ябадал хадаа тоосоото үе соо Коммунистическэ партиин хэһэн хүдэлмэриин эгээн шухала дүнгүүдэй нэгэниинь мүн гэжэ съезд тоолоно.

Ажахын болон культурна байгуулалтада республиканска органуудай эрхэнүүдые үргэдхэн ехэ болгохо талаар КПСС-эй Центральна Комитедэй абаһан хэмжээнүүдые съезд бүримүһэн һайшаана. Ниитэ хүтэлбэриие, түсэбтэ даалгабаринуудые тодорхойлго, тэдэнэй дүүргэлтын хойноһоо хиналтые, түхеэрэлгээр хангалгые, капитальна мүнгэн зөөри һомололгые союзна министерствонүүдтэ үлөөхэтэйгөө хамта, предприятинуудые үдэр бүри хүтэлбэрилхэ талаар республиканска министерствонүүдэй эрхэнүүдые саашадань үргэдхэн ехэ болгохо шухала. Тиигээ һаа нютагуудтахи зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл бүри ехээр бадаруулхада, союзна республикануудые саашадань бэхижүүлхэдэ, манай ороной арадуудай хани барисаанай улам батажахада туһалха байна.

Социализм болбол национальна онсо илгаануудые зайсуулдаггүй байхаһаа гадна, харин бүхы нацануудай болон арад үндэһэтэнэй экономикын ба культурын бүхы талаараа хүгжэн мандаха хэрэг хангадаг гэһэн ленинскэ заабариие партимнай национальна политикаяа бэелүүлхэдээ эшэ үндэһэ болгодог байгаа, болгоношье. Парти хадаа өөрынгөө практическа хүдэлмэридэ эдэ онсо зүйлнүүдые саашадаашье тон анхаралтайгаар хараадаа абадаг байха ёһотой.

Коммунистическэ байгуулалтын агууехэ зорилгонууд ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэлые саашадань дэбжээхые, гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ, гүрэнэй бүхы эмхидхэлэй-ажахын ажал-ябуулгада үргэн ниитэ зоной улам бүри олоороо хабаадалсадаг болохые эринэ. Энээнэй тулада советскэ демократизмые али болохоор хүгжөөхэ, центрнүүдтэшье ба нютагуудташье бүхы советскэ органуудай хүдэлмэриие эрид шангаар һайжаруулха, олониитэ зонтой тэдэнэй холбоо барисаае бэхижүүлхэ шухала. Алба-захиргаанай аппарадые үсөөрүүлхэ ба химда болгохо талаар, тэрэнэй бүхы һалбаринуудай ажал-ябуулгые һайжаруулха талаар һүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гэй хэһэн хүдэлмэриие һайшааха зуураа, съезд болбол энэ хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхэ, албан хойрог ябадалтай, хүн зоной эрилтэнүүдтэ анхаралгүйгөөр хандадаг баримтануудтай саашадаашье эбсэшэгүй шангаар тэмсэхэ шухала гэжэ тоолоно.

Съезд хадаа советскэ хуули ёһые бэхижүүлхэ тушаа, Советскэ Конституцяар олгогдоһон гражданинуудай эрхэнүүдые нарин нангинаар сахиха тушаа КПСС-эй ЦК-гэй бэелүүлһэн хэмжээнүүдые бүримүһэн һайшаана, хуули ёһые һэрэмжэтэй хёрхоор сахихыень, хуули эбдэдэг, зоргооро аашалдаг, социалистическэ ёһо гурим эбдэдэг али бүхы үзэгдэлнүүдые шууд болюулхыень партийна, советскэ органуудые уялгална.

Коммунистическэ парти, Советскэ гүрэн хадаа коммунистнуудые, бүхы ажалшадые политическэ тон ехэ һэрэмжэтэй байдаг үзэлөөр саашадаашье хүмүүжүүлхэ, советскэ хүнүүдэй амгалан ажалые, социалистическэ Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые найдамтай һайнаар сахин хамгаалдаг манай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ ёһотой.

III.

Партимнай өөрынгөө дотоодын ба гадаадын политикада, бодото ажал-ябуулгадаа марксизм-ленинизмын бүгэдые илагша һургаалые хүтэлбэри болгодогойнгоо ашаар, манай орон дотор коммунизм байгуулха ба уласхоорондын социалистическэ лагерь бэхижүүлхэ хэрэгые эрид сэхээр ба хэлбэришэгүйгөөр ябуулдагайнгаа ашаар, пролетарска интернационализмын ба арадуудай хоорондохи эб найрамдалай тугые дээрэ үргэн барижа ябадагайнгаа ашаар XIX ба XX съезднүүдэй хоорондохи үе соо шэнэ амжалта туйлаа.

XIX съездһээ хойшо үнгэрһэн үе хадаа КПСС-эй шадалай ба нэрэ хүндын саашадаа ургаһан, партиин ленинскэ нэгэдэлэй бэхижэһэн, советскэ общество дотор тэрэнэй хүтэлбэрилхы үүргын ургаһан үе болоһон байна. Партимнай идейно-полити[illegible]
эмхидхэлэйнгээ талаар бүри ехээр бэхи[illegible]
олониитын марксистско-ленинскэ хатууж[illegible]
даа. Партийна болон гүрэнэй хүтэлбэри[illegible]
хүсэн — партиин кадрнууд горьтойгоор [illegible]

Центральна Комитет хадаа партиин [illegible]
һүүлээр партиин болон ороной урда таб[illegible]
бэрхэ ба харюусалгатай зорилгонуудые һ[illegible]
гээ, партийна, гүрэнэй болон ажахын [illegible]
шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхээ, ор[illegible]
скэ замаар найдамтайгаар, хатуу зоригто[illegible]
дан ябаа гэжэ КПСС-эй XX съезд тэмд[illegible]

Центральна Комитет хадаа өөрынгөө [illegible]
ябуулгада партиин болон арадай аша ту[illegible]
шэгүйгөөр сахин хамгаалаа гэжэ съезд [illegible]
дэглэнэ. Партиин болон арадай аюулта [illegible]
болон тэрэнэй бандын хорото муухай ябу[illegible]
ха тушаа КПСС-эй ЦК-гэй абаһан эр[illegible]
хэмжээнүүдые съезд бүхыдэнь һайшаана. [illegible]
периалистическэ тагнуулнуудай түсэбүү[illegible]
тэ сохилто хэгдэһэн, партиин дайшалхы [illegible]
саашадаа бэхижүүлхэ ябадал туйлагдаһа[illegible]

Съезд хадаа партийна ажабайдалай [illegible]
гуримые һэргээн сахиха талаар, парти д[illegible]
кратиие хүгжөөхэ, марксистско-ленинскэ [illegible]
бэелүүлхэ үндэһэ һүүри дээрэ хамтын хүт[illegible]
гуримуудые дэлгэрүүлхэ талаар, партий[illegible]
риин түхэл янза ба арга методүүдые һай[illegible]
лаар Центральна Комитедэй хэһэн ехэ [illegible]
бүхыдэнь һайшаана. Партийна ажабайда[illegible]
тическа үндэһэ һууриие сахихын түлөө, [illegible]
хилхо ябадалда ба хүтэлбэриин канцел[illegible]
хойрог арга методүүдтэ эсэргүү, шүүм[illegible]
өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлхын ту[illegible]
хадаа партийна олониитын эдэбхиие ехэ [illegible]
тиин хэрэгэй түлөө коммунистнуудай хар[illegible]
шэлүүлхэ ябадалые, ажалшадай полити[illegible]
ажалай шэнэ дэбжэлтые хангаа.

Түүхэдэ хүнэй дүүргэдэг үүргэ тухай [illegible]
ленинскэ ойлгомжые үргэнөөр тайлбар[illegible]
коммунистнууд болон бүхы ажалшадай [illegible]
шэлүүлхэ хэрэгтэ шухала удхашанартай [illegible]
нэгэ хүндэ шүтэлгэдэ эсэргүү хүдэлмэри [illegible]
Комитет тон зүбөөр ябуулаа гэжэ съе[illegible]
Иимэ шүтэлгэ хадаа партиин болон ара[illegible]
үүргые бага болгодог, парти доторхи хам[illegible]
риин үүргые доошолуулдаг, хүдэлмэридэ [illegible]
тагдал үсөөн бэшэ ушарта тохёолдуу[illegible]
Ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын үлэгдэл[illegible]
гүү тэмсэл һуладхахагүй, Коммунист[illegible]
тиин хүтэлбэри доро ябадаг арад олониит[illegible]
ажабайдал зохёон байгуулагша мүн боло[illegible]
бариие бүхы ажал-ябуулгадаа үндэһэ [illegible]
съезд Центральна Комитедтэ даалгана.

Центральна Комитет партийна ажаба[illegible]
скэ ёһо гуримуудые һэргээн сахиһанайнг[illegible]
торой демократиие хүгжөөһэнэйнгөө, хам[illegible]
риин ёһо гуримые сахиһанайнгаа, ганса [illegible]
шүтэхэ ябадалда эсэргүү тэмсэл хэһэнэй[illegible]
промышленность болон хүдөө ажахын х[illegible]
тэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулаа, со[illegible]
хуули ёһые эбдэдэг баримтануудые элир[illegible]
ябадалые заһаха тушаа шухала хэмжээ[illegible]
һэйзгайрха ба һанаа амар байха ябад[illegible]
тэмсэхые уряалаа, советскэ индустриин [illegible]
темпые түргэдхэхэ, советскэ арадай мате[illegible]
на байдалые саашадань һайжаруулха х[illegible]
партиие, манай бүхы хүдэлмэрилэгшэд[illegible]
болон партийнабэшэ хүнүүдые элсүүлэн [illegible]

Саашадаа амжалтатайгаар, урагша[illegible]
хангахын тулада партийна зэргэнүүдые [illegible]
дайшалхы эрхим шадабаритай байлгаха, [illegible]
партийна хүдэлмэриие эсэшэ сусашагү[illegible]
руулха хэрэгтэй. Партиин бүхы эмхидх[illegible]
риие, нэн түрүүндэ ажахын байгуула[illegible]
эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань [illegible]
хэмжээнүүдые абаха гэжэ съезд Центр[illegible]
тэдтэ даалгана. Партийна организацин[illegible]
байгуулалтые тодорхой һайнаар хүтэлбэ[illegible]
далнуудта анхаралаа ехээр хандуулха, [illegible]
предприятинуудай, колхозууд, МТС-үүд [illegible]
хозуудай хүдэлмэриие гүнзэгы һайнаар х[illegible]
тулада техникэ болон экономикые шуд[illegible]
шангадхаха ёһотой.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээн ха[illegible]
лые шалгаха хэрэгэй ямараар табигдаһа[illegible]
нуудые хубаарилан табилгын ба хүмүүж[illegible]
һээ, ажахын болон культурна байгуулалт[illegible]
баринууд дээрэ коммунистнуудые ямар[illegible]
лан табилгаһаа тон ехээр дулдыдаха [illegible]
кадрнуудые дэбжүүлгэдэ, эхэнэрнүүдые [illegible]
үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилдэг коммун[illegible]
олошоруулгада анхаралаа шангадхаха [illegible]
съезд тоолоно.

Партиин зэргэнүүдэй ургалтые таару[illegible]
хэрэгтэ зарим партийна организацинууд[illegible]
һуладуулһан ябадалыень съезд буруу г[illegible]
Гол шухала зүйл хадаа партийна зэргэ[illegible]
тоогой ургалта бэшэ, харин шанарай т[illegible]
мүн байһан ябадалһаа үндэһэлэн съезд [illegible]
хүнүүдые, нэн түрүүндэ хүдэлмэришэд [illegible]
нигуудай дундаһаа хүнүүдые партида ту[illegible]
лэжэ абаха тухай анхарал оролдолго [illegible]
гэжэ партийна организацинуудые уялга[illegible]

Оршон байдалай хубилһан ябадалтай [illegible]
партийна болон советскэ органуудай [illegible]
эмхидхэлэй байгууламжые, формонууды[illegible]
ха хүдэлмэри үргэлжэлүүлхыень съезд [illegible]
Комитедтэ даалгана.

Районно звеное саашадань бэхижүүлг[illegible]
рал хандуулагдаха ёһотой. Съезд хада[illegible]
партиин хэһэн ехэхэн хүдэлмэриие тэм[illegible]
тиин хүдөөтэй райкомуудай байгуултые [illegible]
билтые, МТС-үүдэй зононуудта райком[illegible]
тарьнууд түрүүтэйгээр инструкторска [illegible]
байгуулагдаһые зүб гэжэ тоолоно.

Тиибэ яабашье, олохон районно орга[illegible]
хүдэлмэриин хэмжээн партиин табиһан [illegible]
үшөө хүсэдөөр тааралданагүй. Энэ юугээр [illegible]
данаб гэхэдэ, хэдэ хэдэн районуудта ажа[illegible]
ба политическэ талаараа шухала бэлэдх[illegible]
тар хүдэлмэрилэгшэд МТС-үүдэй зоно[illegible]
тиин райкомуудай секретарьнууд болон [illegible]
нуудаар баталагданхай байна бшуу.

Мүнөө, хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээх[illegible]
ноймнай урда тон ехэ зорилгонуудай таб[illegible]
да, районно организацинуудые дүй дүрш[illegible]
дамар бэрхэ кадрнуудаар бэхижүүлхэ х[illegible]
удхашанартай болонхой. Мүнөө үедэ рай[illegible]

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюур[illegible]

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XX СЪЕЗД

С-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл тушаа Советскэ юзай Коммунистическэ партиин XX съездын резолюци

(Үгэсхэл)

хүдөөгэй эхин парторганизацинуудта, МТС-хозуудта, совхозуудта сэхэ хүдэлмэрилжэ, Правительствын директивэнүүдые дүүргэлгэдэ хын хүдэлмэрилэгшэдые эмхидхэнэ. Энэ юун тайб гэхэдэ, хүдөө ажахые ехээр дэбжүүл-арадай хэрэгэй амжалтань мүнөө районно инуудай хүдэлмэриин хэмжээнһээ шиидхэхы лдыдана гэһэн удхатай. Тиимэһээ партиин дтахи хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ, илангаяа зононуудтахи секретарьнуудаар болон ин-уудаар, мүн тэрэшэлэн районно Соведүүдэй уудта хүдэлхыень эршэ зоригтой, олониитые гээр эмхидхэхэ шадабаритай, хүдөө ажахын ие һайнаар мэдэдэг хүнүүдые табиха шуха-эй тулада колхозууд болон совхозууд дотор раһан, нютагуудтахи эрхим хүдэлмэрилэгшэ-жүүлжэ, мүн тэрэшэлэн городууд болон про-а центрнүүдһээ хүнүүдые районуудтахи хү-эльгээжэ, районю звеное бэхижүүлхэ дэлмэрине оролдосотой һайнаар үргэлжэ-МТС-үүдэй, колхозууд болон совхозуудай үрэ дүнгүүдһээ дулдыдан, районно пар-он советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэдые ьна талаарнь урмашуулдаг болохо хэрэгтэй. тэй нэгэн хамта городской партийна организа-е саашадань бэхижүүлхэ тушаа хүдэлмэри промышленна предприятинуудай хүдэлмэ-лөө, илангаяа наукын, техникын болон түрүү шэнэй шэнэ түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэб-ын түлөө, мүн тэрэшэлэн арад зоной үдэр бү-эрсэлнүүдые хангадаг бүхы предприятинууд ганизацинуудай хүдэлмэриин түлөө партиин уд болон горрайкомуудай харюусалгые бүхы эр дээшэлүүлхэ шухала.

урда байһан зорилгонуудые амжалтатай-ргэлгын шухалын шухала эрхэ нүхэсэл хадаа итэ ажалшадтай бүхы партиин ба тус бүридөө органи бүхэнэй холбоо барисаае сааша-лгадхаха ябадал болоно. Ажахын болон куль-йгуулалтада, арад зоной үдэр бүриин хэрэг-болон эрилтэнүүдые хангалгада, ажалшадые стическээр хүмүүжүүлгын хэрэгтэ ажалшадай удай Соведүүдэй болон профсоюзна органи-ай үүргые эрид шууд дээшэлүүлхын тулада хүдэлмэрине һайжаруулха шухала байһанда органуудай анхаралые съезд хандуулна.

болон культурна байгуулалтада эдэбхитэй-дадаг, залуушуулые коммунистическэ үзэл р хүмүүжүүлхэдэнь партида туһалдаг Ленин-омол хадаа ороной ниитын ажабайдалда шу-ри эзэлнэ. Зүгөөр, комсомольско организаци-жал-ябуулгада, илангаяа тэдэнэй идейно-ху-гын хүдэлмэридэ горьтой ехэ дутуу дунданууд мдаа комсомольско организацинууд залуу-бодото ажал хэрэгтэ хабаадуулжа шаданагүй, эмхидхэлэй шухала хүдэлмэри хэхын орондо, резолюцинуудые бэшэдэг, юумые наагуурнь һайн шэнгеэр харуулдаг, шууяа татадаг байха юм. Эдэ дутуу дундануудые усадхахын тулада, комсомолые хүтэлбэрилхэ партийна хүтэлбэрине һайжаруулха шухала. Партийна организацинууд залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын, культурно-ниитын хүдэлмэри хэхын тулада шухала условинуудые байгуулха тухай ехэ оролдолго гаргаха, гүрэнэй, ажахын болон культурна байгуулалтада, ороной бүхы ниитэ-политическэ ажабайдалда комсомолецуудай болон бүхы советскэ залуушуулай үшөө ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ябадалые түйлаха ёһотой.

Коммунистическэ байгуулалтын практикаһаа пропагандын таһарһан ябадалые зайсуулха гээшэ идеологическа хүдэлмэриин талаар эгээн шухала зорилгонуудай нэгэн мүн гэжэ съезд тоолоно. Манай пропаганда болон агитацие коммунизмын материально-үйлэдбэриин база байгуулха, материальна болон культурна зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо зорилгонуудтай, граждангуудай коммунистическэ ушар ёһо мэдэхэ ябадалые дээшэлүүлтын зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулха, марксизм-ленинизмын творческо удха шэнжэдэ харша хии номнол болон хооһоор сээжэлдэхэ ябадалда эсэс табиха шухала. Пропагандын зорилго хадаа марксизм-ленинизмын теорие гансал тайлбарилаад дүүрэхэ бэшэ, харин тус теорие хэрэг дээрэ бэелүүлхэдэ туһалха ябадал болоно.

Хүндэ индустрие булюу түргэнөөр хүгжөөхэ тухай партиин генеральна хараа шуғамһаа хадуурха һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү, мүн тэрэшэлэн манай орон дотор социализм байгуулга тухай асуудалаар ба теориин бусад зарим асуудалнуудаар бии байһан бусайдалгада эсэргүү тэмсэлые Центральна Комитет саг соонь хэһэн байна гэжэ съезд тэмдэглэнэ.

Марксистско-ленинскэ теориин арюун сэбэр байлгые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр хойшодоошье сахижа, коммунизмын түлөө бодото тэмсэл дотор, түүхын шэнэ дүй дүршэлые болон бодото байдалые согсолһоной үндэһэ һуури дээрэ тус теорие творческо ёһоор хүгжөөхэ гэжэ съезд Центральна Комитедтэ даалгана. Тиихэтэй хамта, буржуазна идеологиин үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү һуларшагүй тэмсэл хэгдэхэ ёһотой.

Съезд хадаа ажалшадые, нэн түрүүндэ, залуу үетэние коммунистическээр хүмүүжүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго мүн гэжэ шухалашалан заана, энэ зорилгодоо идейнэ хүмүүжүүлгын бүхы зүйлнүүдые— пропагандые, агитацие, хэблэлые, радиое, культурногэгээрэлэй организацинууд болон эмхи зургаануудые, наука, литература ба искусствые хүсэдөөр, эдэбхитэйгээр хэрэглэхыень партийна организацинуудые уялгална.

Съезд хадаа марксизм-ленинизмын агуу ехэ һургаалаар зэбсэгжэһэн Советскэ Союзай Коммунистическэ парти бүхы советскэ арадые өөрынгөө туг доро үшөө нягтаар жагсааха, тэрэние коммунизмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шэнэ илалтануудта хүргэхэ байха гэжэ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй ба КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин тоосоото элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ

Нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэһэн үгэ

уд! Центральна Комитедэй элидхэл соо нүхэр Хрущев дһээ XX съезд хүрэтэр ма-иин ажал-ябуулгын дүнгүү-уулба.

эл соо Советскэ Союзай ондын ба дотоодын бай-үнзэгы шэнжэлэл үгтэһэн, стическэ байгуулалтын тео-рактикын тон шухала асуу-харуулагдаһан, мүн манай кын дам саашадаа хүгжэхэ зоной материальна болон а хэмжээнэй дээшэлхэ за-раалагдаһан байна.

унистическэ байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ ба мдалые, арадуудай хоорон-ин барисаае болон аюулгүй е бэхижүүлхэ хэрэгтэ пар-түйлаһан ехэхэн амжалта соо харуулагдана.

экономикые хүгжөөхэ та-лэй жэлнүүдтэ түйлагда-лтые, мүн арад зоной ажа-е бүри һайжаруулха тушаа ртиин саг үргэлжэ анхара-даг байһание харуулһан баримтануудые минии даб-хэрэггүй гэжэ һананаб. Хрущевой элидхэл соо эдэ итанууд бүрин түгэсөөр ха-нхай.

то үе соо партиин Цен-Комитет арадай ажахые нь дэбжөөхэ, промышленно-гжөөхэ, хүдөө ажахын гээг-лдхаха, арад зоной эрилтэ-үүрэнээр хангаха асуудал-анхаралаа табяа.

икые хүгжөөн дэбжээхэ оосоото үе соо партиин бэе-хэмжээ-ябуулганууд бүгэ-дээжэ.

шленностиин хүдэлмэридэ-баалтай дүй дүршэлые ба уудануудые алишье тала-нжэлэн хаража үзөөд, 1955 онһон июльскэ Пленум дээ-й Центральна Комитет про-остиин бүхы һалбаринууд-энэ техникые нэбтэрүүлхэ, ние бүхы талаһаань меха-а ба эмхидхэлгыень һай-а, энээнэй үндэһэ һуури далай бүтээсые дээшэлүүл-продукциин өөрынь үные улха, тэрэнэй шанарыень улха тушаа шухала хэм-лганууды зохёоһон ба ба-баһан байна.

шленностиие хүгжөөхэ ба е бүри шэнэ, техническэ дээ-зэндэ хүргэхэ талаар пар-раалһан хэмжээ-ябуулганууд хи табанжэлэй түсэб ту-съездын Директивэнүүдэй соо эли тодоор харуулагдана.

Хүдөө ажахын талаар, тэрэнэй хэдэн һалбаринуудай, илангаяа орооһо таряа ба малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ һалбаринуудай ехэ гээгдэлые элирүүлээд, партиин Центральна Комитет хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ байна.

Хүдөө ажахын талаар хараалагдаһан эдэ хэмжээ-ябуулгануудай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһан түрүүшын һайшаалтай үрэ дүнгүүдые баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тушаа партиин хараалһан программые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө олохон районуудай болон областьнуудай колхозниг уд уялгануудые абана, энэнь партиин ба арадай үмэнэһөө тон ехээр һайшаагдаха байна. Хэрбээ колхозуудай, совхозуудай ба МТС-үүдэй түрүү дүй дүршэлые хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй халуунаар дэмжэжэ, энэ түрүү дүй дүршэлые бүхы колхозууд болон совхозуудта нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй оролдосотойгоор туһалаа һаань, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар шэнэ табанжэлэй даалгабаринууд Директивэнүүдэй проектдэ хараалагдаһанда орходоо, бүри богони болзор соо дүүргэгдэхэ гэжэ батаар найдагдаха байна.

Манай орондо барилгын хүдэлмэриин угаа ехэ удхашанартай байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. 1956 ондо капитальна барилгада 160 миллиард түхэригһөө дээшэ гүрэнэй зөөри, тиихэдэ зургаадахи табанжэлэй эсэс болотор 990 миллиард түхэриг гаргашалагдаха байна.

Барилгые үргэнөөр ба түргэн темпээр ябуулхын тулада имагтал тэрэние индустриальна аргаар хэдэг болохо, барилгын хүдэлмэрине үргэнөөр механизацилха, типовой проектнүүдые нэбтэрүүлхэ ба барилгын түрүү арга методые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ Центральна Комитет зүб тобшолол хэһэн байна. Барилгашадай — хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй болон техникгүүдэй өөһэдынь үүсхэлээр барилгые химдаруулха талаар ехэхэн арга боломжонууд элирүүлэгдээ.

Барилгын асуудалнуудые шэнжэлэн хаража үзөөд байхадаа, партиин Центральна Комитет арадай ажахын энэшье һалбаряар тодорхой программа зохёоһон байха юм.

Нүхэдүүд! Хэрбээ империалистическэ гүрэнүүдэй манда түйлай ехэ хохидол үзүүлээгүй һаань, манай Эхэ ороной экономико болон культурые хүгжөөлгэдэ советскэ засагай жэлнүүдтэ бүри ехэ амжалтын түйлагдаха байһаниинь, мүн манай социалистическэ байгуулалтын аша туһыень бүри ехээр үзэхэ байһанаа бидэнэр мэдэрнэбди. Илаһан социализмын түрүүшын оронине үгы хэхын түлөө империалистнууд ехэхэн оролдолго гаргаһан байна.

Манай Эхэ оронине интервентнүүд, сагаангвардеецүүд, гитлеровскэ эзэмдэгшэд тон ехэ аюултай һандаралгада оруулһан ба маниие үлэсхэлэн зоболонгоор, экономическа блокадаар хашаха, газаашалха гэжэ һэдэһэн юм. Советскэ арад алдарта партиингаа ударидалгаар засаг түрэсэ тартаа абаад байхадаа, өөрынгөө ажабайдалай ба бэеэ даанхай байдалай түлөө эрид шанга тэмсэл хэһэн байна. Дайсадаа намнаһанайнгаашье һүүлээр, саг үргэлжэ зэбсэг түгэлдэр байха ба тиимэһээ маанадые гэнэдхээхэгүйн тулада, өөрыгөө хамгаалха хэрэгтэ ехэ зөөри гаргашалха баатай болодог байгаабди.

Эдэ бүхы юумэн манай ургалтада һаад ушаруулһан ба ургалтыемнай удааруулһан байна.

Имагтал советскэ арадай баатарлиг тэмсэл, тэрэнэй шэн зоригто ажал, эмхидхэл ба үсэд шанга тэмсэл империалистнуудай хара бодомжые эбдэһэн ба манай социалистическэ гүрэние дэлхэйн эгээл хүсэтэй гүрэнүүдэй нэгэниинь болгоо.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын, бүхы арадай социалистическэ байгууламжын үлэмжэ һайние ба арга боломжонуудые хэр шадамараар хэрэглэһэнһээ бүхы амжалтанууднай дулдыдана гэжэ бидэнэр мүн мэдэрнэбди.

Мүнөө социалистическэ системын амжалтатайгаар хүгжэжэ байхада, энэ системын капитализмһаа булюу һайн байһаниинь хэрэг ажал дээрэ батаар харуулагдаад байхада, манай хүтэлбэрилхы парти хадаа социалистическэ байгуулалтые бүхы талаһаань һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Энэ хадаа манай хүдэлмэридэхи дутуунуудые ба алдуунуудые түргэнөөр зайсуулха, гээгдэнги һалбаринуудай хүдэлмэрине һайжаруулха ба бүхыдэнь коммунизм байгуулха хэрэгтэмнай илэд туһа болохо байна.

XIX съездһээ хойшо үнгэрһэн сагсоохи партиин ажал-ябуулгые сэгнэжэ үзэхэдөө имагтал энэ хэмжээгээр хаража үзэбэл, зүб гэжэ би һананаб. Манай экономикые саашадань дэбжээхын тулада, шухала арга боломжонуудые элирүүлхэ ба тэдээние зүбөөр хэрэглэхэ зорилгонуудые тодорхойлхо талаар Центральна Комитет ехэхэн хүдэлмэри хэһэн, мүн хараалагдаһан зорилгонуудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэһэн байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые нүхэр Хрущев съездтэ хэлэхэдээ большевистскэ үнэн сэхээр ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээ. Эдээние зайсуулга хадаа коммунистическэ байгуулалтын талаар партиин хараалһан түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ шухала нүхэсэлынь болохо байна.

Манай түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ шиидхэхы нүхэсэлынь болохо — ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, шэнэ, түрүү техникые нэбтэрүүлхэ ба тэрэние ашаглаха, мүн алишье юумэндэ наринаар арьбалалта хэхэ, материальна үнэтэ зүйлнүүдтэ гамтайгаар хандаха хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха шухала гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ. Манай ажахыда байһан ехэхэн арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Партийна, ажахын ба советскэ хүтэлбэридэ ёһо тэдыгээр ба албан хойрогоор хандадаг ябадалые Центральна Комитедэй эрилтын ёһоор эрид шууд усадхажа, түрүү хүдэлмэришэдэй, колхозниг уудай, мэргэжэлтэдэй дүй дүршэлдэ ехээр түшэглэн, олониитын дунда бодото эмхидхэлэй хүдэлмэрине улам һайжаруулха ёһотойбди.

Ажахын болон культурна байгуулалтада, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ тэмсэлдэ манай түйлаһан амжалтанууд, мүн коммунистическэ байгуулалтын шэнэ зорилгонууд, эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ арга нүхэсэлнүүд нүхэр Хрущевой элидхэһэн Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо эли тодоор харуулагдана, эдэ амжалтанууднай гансашье коммунистнуудые бэшэ, мүн советскэ хүн бүхэние дэлхэй дээрэхи манай бүхы ханинарые зоригжуулна.

Мүнөөнэй гол шухала зорилго юуб гэдэхэ, коммунистическэ байгуулалтын талаар хараалагдаһан түсэбүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө шэн зоригтойгоор, үсэд шангаар ба сусаршагүйгөөр тэмсэхэ хэрэг мүн болоно.

Нүхэдүүд! Тоосоото үе соо манай Центральна Комитет өөрынгөө ажал-ябуулгада хамтын хүтэлбэриин ленинскэ ёһо гуримые батаар ба шууд сэхээр бэелүүлһэн байна.

Энэ хамтын хүтэлбэриин ленинскэ ёһо гуримые, бидэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэридэ улам саашадаашье бэелүүлхэ ёһотойбди. Юуб гэхэдэ, имагтал энэ арга нүхэсэлэй байгаа хада өөһэдынгөө хүдэлмэридэ элдэб алдуунуудые гаргангүйгөөр, партиие тойруулан үргэн ниитэ ажалшадые бүри нягтаар жагсаахабди.

Манай парти арадые толгойлон ябахадаа, тэрэнэй заха хизааргүй этигэл найдабарида хүртэпэ, тэрээгээр дэмжэгдэнэ. Коммунистическэ парти, Советскэ гүрэн, бүхы манай арад хадаа — нэгэдэмэл, илагдашагүй ба эршэ түгэлдэр хүсэн мүн. Советскэ арад Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэрсээр шэнэ илалтануудые түйлан, коммунизмын замаар саашадаашье уратшаа дабшанал. **(Үни удаан альга ташалга).**

***

Нүхэдүүд! Түүхэдэ үзэгдөөгүй, шэнэ, ниитэ-политическэ гуримуудай дэлхэй дээрэ бии боложо байһан үе сагта бидэнэр ажаһуунабди. Советскэ Союзтай хамта, дэлхэйн олохон арадууд, хүн түрэлтэнэй гурбанай нэгэ хубинь, социализм байгуулгын бата бэхи замда ороод, жэлһээ жэл бүри шэнэ шэнэ амжалтануудые түйлана. Азиин ба Африкын оронуудай хэдэн зуун миллион хүн зон һэргэн ба жагсан бодожо байна. Эдэ арадуудай сэдьхэл һанаандань тон муухайгаар һанагдадаг, тэдэнэй түрмэнь байһан—колониальна системые хобхо сохижо, тэдэнэр национальна гүрэнүүдые байгуулна, ниитэ-политическэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Һая болотор, харин хархис империалистнууд хитадай арадые мүлжэн доромжолжо, сухаришагүй хитад патриодуудые хюдажа даража байгша бэлэй. Мүнөө агуу ехэ Хитадай Арадай Республика Зүүн зүгэй арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай, эб найрамдалай ба хани барисаанай хүсэн түгэлдэр түшэг тулгуури болонхой. Мүнөө Хитадай Арадай Республика үзэгдөөгүй ехэ хэмжээнэй шэнэ, социалистическэ барилга дэлгэрүүлнэ. **(Үни удаан альга ташалга).**

Мүн һаяхан болотор Индиин арадые колонизаторнууд хайра гамгүйгөөр мүлжэн дарладаг ба ехэ сүлөөгэй түлөө тэдэнэй хэһэн бааханшье тэмсэлые хатуу шангаар дарадаг, Индиин солдадуудые тэдэндэ огто харша дайн сэрэгтэ шамнадаг байһан юм. Мүнөө Индиин Республика бэеэ даанги гүрэн ба арадуудай хоорондохи эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө тэмсэгшэ болонхой. **(Альга ташалга).**

Хари гүрэнэй булимтарагшадай дарлалтада ба тэрэнэй хүшэр хүндэ хойшолонгуудта эсэргүүсэһэн тэмсэл Азиин ба Африкын бүхы оронуудаар дэлгэрээд, Латинска Америкын оронуудта таража байна.

Хүгжэлтэ багатай оронуудые хариин гүрэнүүдэй эзэрхэн дарлалгын үе сагай эрьелтэгүйгөөр хосорон һалажа байһание эдэ бүхы юумэн харуулна. Мүнөө национальна һэргэн бодолгын ба колонизаторнуудай мүлжэлтэһөө бүхы дарлагдаһан арадуудай сүлөөрэлгын үе саг ерээ.

Азиин ба Африкын һэргэн бодоһон арадууд эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсоно. Энэнэй эсэстэ эб найрамдалай агуу ехэ хэрэгэй түлөө тэмсэгшэдэй зэргэнь улам олошорно. Советскэ Союзай, Хитадай ба арадай демократиин бүхы оронуудай арадуудтай хамта Индиин, Бирмын, Афганистанай, Индонезиин, Египедэй, Сириин ба бусад оронуудай арадууд эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй зэргэдэ батаар алхалалсажа ябанад.

Хитадай Арадай Республикатай ба арадай демократиин бүхы оронуудтай хамта Советскэ Союз эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай ба бүхы хүн зоной зол жаргалай түлөө арадуудай тэмсэлые хүтэлбэрилэгшэ хүсэниинь болоһон ба болоношье **(Альга ташалга).**

Нүхэд Булганин Хрущев хоёр Инди, Бирма, Афганистанаар тон ехэ амжалтатайгаар аяншалжа ерэһэн байна. Дээрэ дурсагдаһан оронуудай ажалшадай урда үгэ хэлэхэдээ тэдэнэр Зүүн зүгэй оронуудай арад түмэнэй сэдьхэл бодолдонь, хүсэл эрмэлзэлгэдэнь таарамжатай үгэнүүдые хэлэһэн байна. Энээгээр лэ тэдэнэй аяншалалга ехэ хүндэтэй байгаа. Эб найрамдалай ба национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө, мүн бүхы арадуудай гэгээн гэрэлтэ ерээдүй сагай түлөө Советскэ Союзай түлөөлэгшэдэй шууд сэхээр тэмсэгшэд байһыень Азиин арадууд хараһан байна. Экономическа болон культурна харилсаа холбоогоо тэгшэ эрхэтэй байха үндэһэ һуури дээрэ саашадань хүгжөөхэдөө Советскэ Союз эдэ оронуудые сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ орохыень баадхангүйгөөр, мүн ондоо ямаршье эрилтэ табингүйгөөр, тэдэнэй дотоодын хэрэгтэ хамаархангүйгөөр ябуулхаар бэлэн байһанаа харуулба. **(Альга ташалга).**

Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо нүхэр Хрущев марксистска ёһоор шэнжэлһэнэй үндэһөөр, мүнөөнэй уласхоорондын байдалдахи гурбан тон шухала асуудалаар: хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай, мүнөөнэй үе сагта дайн зайсуулха арганууд тухай ба элдэб оронуудай социализмда орохо формонууд тухай ехэхэн удхашанартай теоретическэ тобшолол хэһэн байна. Эдэ асуудалнуудые теоретическэ талаарнь шэнжэлэлгэ хадаа марксизм-ленинизмые творческоор хэрэглэһэнэй гайхамшагта үльгэр жэшээ үгэнэ.

Эдэ асуудалнуудые зүбөөр, марксистско-ленинскэ ёһоор шиидхэлгэ түйлай ехэ политическэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, эдэ асуудалнуудтай дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы арадуудай хуби заяан холбоотой, эдэ асуудалнуудта зүб харюу үгэлгэ эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаа, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэгшэдые, гэгээн гэрэлтэ ерээдүй сагай түлөө бүхы тэмсэгшэдые зэбсэгжүүлнэ.

Хоёр ондоо системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга саг зуурын тактическа хэрэг бэшэ, харин советскэ гадаадын политикын ленинскэ ёһо гурим мүн. Манай парти ба советскэ гүрэн байгуулагдаһан сагһаа хойшо энэ ёһо гуримые шууд сэхээр бэелүүлнэ.

Хоёр ондоо системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байлга тухай гол шухала заабарие ба мүнөө үеын байдалда дайн сэрэгые зайсуулха арга нүхэсэлые баримталан Коммунистическэ парти, Советскэ гүрэн эб найрамдал ба арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхэ политика шууд сэхээр ябуулна.

Гадаадын политикын шухала удхашанартай асуудалнуудые үнгэрһэн 1955 ондо шиидхэлгэ энээнэй элитэ һайхан гэршэнь боложо үгэнэ.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо, атомна ба водородно зэбсэгые хориххо тухай бодото дурадхалнуудые Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида 1955 оной майн 10-да манай правительствын оруулһаниинь мэдээжэ. Буу зэбсэг хуряаха хэмжээ-ябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ жэшээ харуулан, бидэнэр СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй тоое 640 мянган хүнөөр хорооһон байнабди. Мүн өөрыгөө хамгаалха хэрэгтэ 1956 оной бюджедээр 10 шахуу миллиард түхэриг багаар гаргашалагдаха байна. Порт-Артурдахи ба Порккала-Уддахи далайн сэрэгэй манай базанууд үгы болгогдоо. Австритай Гүрэнэй договор баталха хэрэгтэ Советскэ Союз үүсхэл гаргаһан ба энэ оронһоо өөһэдынгөө сэрэгые гаргаһан байнабди. Советскэ правительство Германска Федеральна Республикатай дипломатическа харилсаатай болоһон ба Германска Демократическа Республикатай хани харилсаанай Гүрэнэй договор баталһан байна. Мүн дүрбэн гүрэнэй сэрэгые Германиһаа гаргаха тухай дурадхалые Баруун гүрэнүүдтэ хэһэн байнабди.

Советскэ Союзай үүсхэлээр Югославитай хани ёһоной харилсаан һэргээн байгуулагдаа, энэ харилсаан удаан саг соо таатүй байгаа.

Агуу ехэ дүрбэн гүрэнэй правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөе амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ манай орон бага бэшэ оролдолго гаргаа, энээнэй эсэстэ уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һулаpуулагдаһан байна.

Арадуудай хоорондо бэе бэеэ ойлголсохо ябадалые бэхижүүлхын ба уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын тулада СССР-эй үсэд шанга оролдолго гаргаһанай ашаар 16 оронууд Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида абтаа.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын ба бэе бэедээ этигэлсэдэг болохын, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө Коммунистическэ парти, Советскэ гүрэнэй дээдэ органууд СССР-эй болон бусад оронуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадай хоорондо холбоо байгуулха талаар ехэ юумэ хэһэн байна.

Парламентска делегацинуудые бэе бэедээ эльгээлсэхэ ябадал манай эб найрамдалда дуратай политикые бэелүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай. Парламентнууд хоорондын харилсаае һэргээн байгуулха тухай үнгэрһэн жэлэй февраль һарада абтаһан СССР-эй Верховно Соведэй Декларацие дэлхэйн олон оронууд тон ехээр һайшааба.

Индиин, Англиин, Франциин, Японии, Югославиин, Швециин, Финляндиин, Австриин, Бельгиин, Албаниин, Сириин, Люксембургын, Польшын, Иранай, Болгариин парламентнуудай делегацинуудай манай орондо ерээд ошоһониинь мэдээжэ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци мүн Финлянди, Польша, Югослави, Албани, Чехословаки, Болгари, Венгри, Германска Демократическа Республика ошоод ерэһэн байна.

Энээнһээ гадна, 40 гаран элдэб оронуудай парламентнуудые нэгэдүүлһэн Парламентнууд хоорондын союзда СССР-эй Верховно Соведэй парламентска группа оролсоно.

Олохон парламентнуудай делегацинуудай Советскэ Союзда ерэлгэ, мүн СССР-эй Верховно Соведэй делегацинуудай хилын саана ошолго, оронуудай хоорондохи хани харилсаае улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэһэн ба аша үрэсэ харуулһан байна.

Эб найрамдалда дуратай политикые Советскэ Союзай эдэбхитэйгээр ябуулһанай ашаар уласхоорондын оршон байдал һайжарна, арадуудай сэдьхэл амгалан тэнюун болоно, СССР-эй, социализмын ба демократиин бүхы лагериин гадаадын политическэ байдал улам бэхижэнэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэд бүри ехэ хүсэтэй болоно.

Бидэнэр өөһэдынгөө гүрэнэй һула дээрэһээ эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бэшэбди. Советскэ Союз — хүсэн түгэлдэр гүрэн ба ямаршье эзэрхэг түримхэйнэртэ эрид шанга харюу үгэжэ шадаха бүхы юумэтэй юм. Мүнөөнэй дайн сэрэг түйтай ехэ хохидол ба һандаралга үзүүллэг гэжэ мэдээд, бидэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэнэбди.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ урдань манай союзнигууд байһан сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдшье энээние мэдэнэ. Теэд энэ мэдэрэл дээрэһээ өөһэдынгөө политикада тэдэнэй зохихо тобшолол хээ һаань, һайн байгаа. **(Альга ташалга).**

Түйлаһан амжалтаараа огто һанаатаа амаржа болохогүй байһамнай мэдээжэ. Эб найрамдалай дайсад үшөөл бии байна, тэдэнэр монополинуудые баяжуулхын тулада яаралтайгаар зэбсэгжэнэ, шэнэ дай үүдхэхые һэдэнэ, хойшодоошье дай үүдхэхые һэдэхэ байха.

Тиимэһээ эб найрамдалай түлөө бүхы арадуудай тэмсэл уласхоорондын шухала зорилго мүн болоно. Советскэ Союзай ажалшадһаа гадна, мүн бүхы дэлхэйн арадууд бултадаа энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхые хүсэнэ.

***

Нүхэдүүд! Манай ороной үмэнэ табигдаһан айхабтар ехэ зорилгонууд Советскэ гүрэнөө улам саашадань бэхижүүлхыемнай, гүрэнэйнгөө аппарадай али бүхы шатануудай ажал-ябуулгада социалистическэ хуули ёһо наринаар сахихыемнай эрижэ байна.

Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо нүхэр Хрущевой дэбжүүлһэн коммунистическэ байгуулалтын программые бэелүүлхэ гээшэ ажалша ниитын зохёохы үүсхэл оролдолгые бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ, тэдэние гүрэнөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ бүри ехээр хабаадуулха ябадалтай, советскэ социалистическэ демократизмые саашадань хүгжөөлгэтэй нягта холбоотой.

Советскэ гүрэнэй 38 жэл соо оршожо байха үедэ ажалшадай депутадуудай Соведүүд ургаш бэхижэжэ, улам хатуужаха зуураа, советскэ гүрэнэй байгуулалтын эбдэршэгүй политическэ үндэһэ һуури байһан бодото арадай засагай органууд болонхой.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XX СЪЕЗД

Нүхэр К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

Соведүүдэй агуу ехэ хүсые юун гэршэлнэб гэхэдэ, һунгуулиин кампанинуудай үедэ арад зон хододоо айхабтар эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, засатай централһнашье, нютагайшье органуудта депутадуудые һунгалгада толгой тоолон шахуу ерэдэг байна. Соведүүдэй элдэб янзын ажал-ябуулгада хэдэн миллион советскэ хүнүүдэй һайн дураараа оролсодог ябадал мүн лэ энээн тухай батал ан хэлэжэ үгэнэ.

Иимэ болоод байхадаа тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэһэн советскэ хүдэлмэриин дутагдалнууд яашье тэсэшэгүй гээшэ. Теэд тэдэнэй үсөөн бэшэ байһаниинь гэмшэлтэй.

Наада захынь союзна ба автономно республиканудай Верховно Соведэй сессинүүд Конституцяар тогтоогдоһон болзортоо зарлагданагүй гэжэ нүхэр Хрущев зааһан байна. Үнэхөөрөөшье, нёдондо жэлдэ зарим союзна республикануудта Верховно Соведэй сессиие Конституцяар хараалагдаһанай ёһоор хоёр дахин зарлахын орондо оройдоо нэгэ дахин үнгэргэһэн байгаа.

Энэ хадаа гансашье ёһо тэдыгээр Конституциие эбдэһэн ябадал бэшэ. Тогтоогдоһон болзор соогоо Соведүүдэй сессиин болоогүй газарнуудта Соведүүд өөрынгөө мэдэлдэ байһаншье, гүйсэдхэхышье органуудайнгаа үмэнэ хүтэлбэрилхы үүргээ заатагүй гээдэг юм; энэнь советскэ демократизмын ёһо гуримуудые эбдэхэ ябадалда хүргэнэ, хүргэншьегүй байжа шадахагүй юм гэжэ нүхэдүүд хараадаа абаха хэрэгтэй. Соведүүд өөрынгөө сессинүүдые имагтал саг болзор соонь зарладаг байгаа гээшэ һаа, ажахын ба культурна байгуулалтын асуудалнуудые хаһа соонь шиидхэжэ, гүрэнөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ депутадуудаа эдэбхитэйгээр хабаадуулжа шадаха байна. Соведүүд хаана өөһэдынгөө сессинүүдые саг болзор соонь зарланагүйб, эгээл тэндэ канцелярско-захиргаанай ёһоор хүтэлбэрилхэ заншал бии боложо, олониитэтэй холбоонь алдагдадаг, албан хойрог заншал үзэгдэжэ, ажалынь муудадаг.

Ажахын ба культурна байтуулалтын тодорхой асуудалнуудта Соведүүдэй анхаралые хандуулха зэргэтэй, эдэ асуудалнуудые сессинүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ саг үргэлжэ табижа байха ёһотой гэжэ Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо нүхэр Хрущев зааһан байна.

Харин ажабайдалай айхабтар шухала тодорхой асуудалнууд Соведүүдэй сессинүүд дээрэ дутамагаар табигдана, бодото хэрэг ажалай талаар зүбшэн хэлсэхын орондо баяр ёһололой гоё гоё үгэнүүдые хэлсээд лэ, хооһон уряал болоһон шиидхэбэринүүдэй абтадаг байһаниинь гэмшэлтэй.

Соведүүдэй сессинүүд дээрэ имагтал тодорхой асуудалнуудые табижа, тэдэниие бэлэдхэхэ ба зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэ депутадуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулаал һаа, дутуу дунданууды бодото ёһоор шүүмжэлжэ, зохёохы үүсхэл оролдолгые, али бүхы хэмжээгээр дэмжээл гээшэ һаа, Соведэйшье, тэрэнэй гүйсэдкомойшье гаргаһан шиидхэбэринүүд үнэхөөрөө хүсэ ехэтэй байдаг, эдэ шиидхэбэринүүдшье хэрэг дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэдэг гэжэ ойлгуулхын тула оло дахин дабтаһанай хэрэггүй.

Олониитэтэй таһаршагүй бүхэ холбоотой байдагаараал Соведүүд хүсэтэй юм. Олониитэтэй холбоогүйгөөр, хүдэлмэридөө үргэн ниитэ эдэбхитэдые хабаадуулангүйгөөр ажаллаа һаа, урдаа табигдаһан зорилгонуудые Соведүүд амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахагүй.

Соведүүд хадаа «бүгэдэндэ нээлтэтэй, олониитын нюдэн дээрэ бүхы ажалаа ябуулдаг, олониитэдэ тон дүтэ байдаг, олониитэһээ сэхэ ургажа тараһан засаг мүн, арад түмэнэй ба тэдэнэй дура хүсэлые үнэхөөрөө сэхээр мэдүүлдэг орган гээшэ» гэжэ Владимир Ильич Ленин һургадаг һэн.

Бүхы СССР дотор имагтал нютагай Соведүүдэй составта миллион хахадһаа үлүү депутадууд тоологдоно. Тэдэнэй дунда 35,6 процентнь дээдэ ба дунда һургуулитай хүнүүд юм. Мэргэжэлэйнгээ талаар депутадуудай дунда 37 мянгаһаа үлүү инженернүүд ба дунда техническэ эрдэмтэй хүнүүд, 50 мянга тухай агрономууд, зоотехнигүүд ба хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэд, эхин ба дунда һургуулинуудай 122 мянган багшанар, 46 мянган врачнар, фельдшернүүд ба бусад медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд бии. Депутадуудай дунда предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, совхозууд, машинно-тракторна станцинуудай директорнүүд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, фермэнүүдые даагшад, түрүү хүдэлмэрилэгшэд ба колхознигууд бии.

Манай ороной хэдэн мянгаад эдэ түрүү хүнүүд Соведүүдэй хүдэлмэридэ айхабтар эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, советскэ гүрэнэй аппарадые үргэн олониитэ ажалшадтай улам нягтаар холбожо байхаар лэ хэрэг ажалаа ябуулха ёһотой.

Хүн зонтой холбоо барисаагаа Соведүүдэй бэхижүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө һунгагшадай үмэнэ депутадуудай тоосоогоо хэжэ байха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Энэ хадаа Конституциин ёһоор табигдаһан шухала эрилтэнүүдэй нэгэниинь мүн. Зүгөөр олохон ушарнуудта тэрэнэй дүүргэгдэдэггүй байһаниинь лэ гэмшэлтэй. Нютагай Соведүүдэй депутадуудай зарим нэгэн хубинь өөрынгөө хүдэлмэри тухай, Соведэй хэжэ байһан ажал тухай һунгагшадайнгаа урда тоосодоггүй.

Депутадууд өөһэдынгөө һунгагшадтай саг үргэлжэ холбоо барисаатай байха, тэдэнэй урда хаһа сат соонь тоосоогоо хэжэ байха, Соведүүдэй баталан абаһан шиидхэбэринүүдые хүн зондо тайлбарилжа үгэхэ, тэдэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. Иимэ байдал туйлахыемнай парти уялгалдаг.

Һунгагшадайнгаа найдабариие харюулжа шадаагүй депутадуудые болюулха тухай Конституциин ёһоор табигдадаг эрилтэ манайда хэрэглэгдэдэггүй шахуу гэжэ нүхэр Хрущевой элидхэл соо заагдаһан байна. Депутадуудые хайшан гэжэ болюулха гуримай зохёогдоогүй байһан ушараар энэнь зарим тэды тайлбарилагдана. СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые болюулха гурим тухай хэлэхэ болоо һаа, зохихо хуулиин проект бэлэдхэгдэнхэй, СССР-эй Верховно Соведэй баталамжада табигдахаяа байна. Бүхы депутадууд энээниие мартахаар бэшээр хадуужа абаха ёһотой. **(Энеэдэн, альга ташалга).**

Энээнтэй хамта, союзна, автономно республиканудай Верховно Соведүүд республиканудай Верховно Соведүүдэй депутадуудые, мүн тэрэшэлэн нютагай Соведүүдэй депутадуудые болюулха гурим тухай хуули баталха зэргэтэй.

Союзна ба автономно республиканудай гүрэнэй засагай дээдэ органуудай ажал-ябуулгые эдэбхитэй болгохо хэмжээнүүдые абаха шухала байна. Республиканудай Верховно Соведүүдэй сессинүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ ажахын ба культурна байгуулалтын асуудалнуудые — арадай ажахын түсэбүүдые, арадай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, коммунальна ажахын хүгжэлтын, харгы зам барилгын, һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо тухай ба бусад асуудалнуудые олоор табижа байха ёһотой.

Эдэ асуудалнуудые союзна, автономно республиканудай Верховно Соведүүдэй сессинүүд дээрэ табихада, тэдэниие нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэхэдэ, ажахын ба культурна байгуулалтын улам орёо боложо байгаа зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадалда, парти ба правительствын Директивэнүүдые дүүргэхын тула хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар айхабтар ехэ удхашанартай.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ Экономическа комисси бии болгохо тухай нүхэр Хрущевой дурадхал тон зүбөөршье, хаһа саг соогоошье оруулагдаа. Тэрэ комисси союзна республиканудай экономикые хүгжөөхэ ябадалтай холбоотой практическа асуудалнуудые шэнжэлхэ, тэдэ асуудалнуудаар хүсэд проектнүүдые бэлэдхэдэг байха юм.

СССР-эй Верховно Соведэй составта тиимэ комисси бии болгобол, манай национальна республиканудай экономико ба культурые саашадань хүгжөөхэ талаар партиин хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ ехэ удхашанартайл.

***

Нүхэдүүд, хуули гаргалгын ба социалистическэ хуули ёһо сахиха зарим нэгэн асуудалнууд тушаа тогтон хэлэхэ шухала.

Советскэ хуули ёһо гээшэ манай ороной үмэнэ Коммунистическэ партиин табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ советскэ арадые эдэбхитэйгээр элсүүлхэ шухала арга нүхэсэл хододоо болодог. Иимэһээ советскэ хуули ёһын хүн зониие эдэбхитэйгээр элсүүлдэг зохёохы хүсэ шадал тухай хэлэжэ болоно.

СССР-эй Верховно Совет хэдэ хэдэн шухала хуули ёһонуудые баталан абахаяа байна.

Пенсионно тэдхэмжэ тухай нэгэн ниитэсоюзна хуулиин проект ойрын сагта СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табигдахаяа байна гэжэ нүхэр Хрущев өөрынгөө элидхэл соо съездэдэ мэдээсээ һэн. Энэ хуули пенсионно хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулха юм.

Тэрээнһээ гадна, советскэ арадай материальна ажана һайн байдалай ба культурна хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ хэдэ хэдэн шухала хэмжээ ябуулгануудые партиин Центральна Комитет абахаар хараалжа байна. Хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһые дээшэлүүлхэ зорилго, 7 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоолго, зарим һалбариин хүдэлмэрилэгшэдтэ салин хүлһыень хороонгүйгөөр 6 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоохо ябадал тэдэ хэмжээ ябуулгануудай тоодо оролсоно.

Эдэ ехэ зорилгонуудай шиидхэгдэхэтэй хамта, ажал тухай хуулиие дахяад хаража үзэхэ, гуримшуулха асуудал табиха хэрэгтэй болоно. Энээниие үшөө юундэ хэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ, союзна республикануудта мүнөө үедэ хүсэндөө байгаа ажал тухай хуулинуудай согсолол хэдэн жэлэй урда тээ баталан абтаһан туладаа хэршье олон нэмэлтэнүүдые оруулаа һаа, энэ үе соо манай гүрэн дотор болоһон социально-экономическа хубилалтануудые хүсэд дүүрэнээр тодорхойлноогүй.

СССР-эй Конституцяар хараалагдаһан хуулинуудые түргэнөөр бэлэдхэхын тула СССР-эй Верховно Соведэй Президиум өөрһөө дулдыдаха бүхы хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Тэдэ хуулинууд манай хуули ёһые элитэ ехээр гуримшуулжа, социалистическэ журамые саашадань бэхижүүлхэ шухала зэбсэг болохо.

Мүнөө үедэ шэнэ Уголовно ба Уголовно-процессуальна кодекснуудай проектнүүд бэлэдхэгдэнхэй. Тэдэниие хүсэндэнь оруулбал, социалистическэ хуули журамые бэхижүүлхэ, гражданинуудай эрхые сахиха талаар шухала үүргэ дүүргэхэ.

Нүхэдүүд! Партиин Центральна Комитет социалистическэ хуули ёһые бэхижүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал табина. Шухала хэмжээнүүдые абаһанай ашаар прокурорско хиналта хүсэд дүүрэнээр һэргээгдэжэ, улам шангадхагдаба.

КПСС-эй Центральна Комитедэй заабариин үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум прокурорско хиналта тухай шэнэ Гуримые баталһан байна. Советскэ прокуратурын үүргэ ба зорилгонууд тухай ленинскэ заабаритай тааруулан зохёогдоһон энэ Гурим прокурорско органуудай ажал-ябуулгын тодорхой программа болоно. Тиихэтэйгээ хамта, хуули ёһые бүхы эмхи зургаануудай, тушаалта нюурнуудай ба СССР-эй гражданинуудай наринаар сахихын түлөө тэмсэлдэ эбсэшэгүй үнэн сэхэ байха зорилго бидэнэй үмэнэ табина.

Социалистическэ хуули ёһо бэхижүүлхэ тухай партиин Центральна Комитедэй заабариие дүүргэхын тула захиргаанай хэмжээнүүдтэй хамта, манай кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, бүхы хүн зоной дунда советскэ хуули ёһо үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, тэдэниие бүхы гражданинуудай нарин нягтаар гүйсэдхэхэ шухала байһан тухай тайлбарилха талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Манай кадрнуудай — партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй дороһоо эхилээд дээрэ хүрэтэрөө хуули ёһонуудые зүбөөр ойлгожо, хэлбэришэгүйгөөр сахихаар лэ бүхы хэрэт ажалаа табиха ёһотой. Социалистическэ хуули ёһые сахихын түлөө тэмсэлдэ манай хэблэл тон ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй, тэрэ хадаа ехэ юумэ хэхэ ёһотойшье, хэжэ шадахашье байна.

Социалистическэ хуули ёһые бэхижүүлхын тулада гражданинуудай гомодол ба мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ талаар манай гүрэнэй органуудай хүдэлмэриие тэсэмгэйтээр һайжаруулха шухала. Ажалшад өөһэдынгөө мэдүүлгэнүүд дотор ямар нэгэн хэрэгээр гансашье туһаламжа гуйна бэшэ, харин ехэнхи ушарнуудта советскэ аппарадай хүдэлмэриин дутагдалнуудые заадаг байна, фабриканууд ба заводуудай, колхозууд ба совхозуудай, манай эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар үнэтэ дурадхалнуудые оруулдаг юм.

Нютагай Соведүүдэй олохон гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, мүн тэрэшэлэн зарим министерствонүүдтэ шалгаад үзэхэдэ, энэ гүрэн түрын удхашанартай шухала хэрэгтэ нилээд ехэ дутагдалнууд бии байна. Хэдэ хэдэн эмхи зургаануудта гомодолнуудые хаража үзэхэ талаар хуулияар тогтоогдоһон болзорнууд сахигданагүй, мэдүүлгэнүүдэйнь үндэһөөр ямар шиидхэбэриин абтажа байһан тухай хиналта табигданагүй, мэдүүлгэ баригшадта ёһо тэдыгээр харюу үгтэдэг байна. Ажалшадай гомодол ба мэдүүлгэнүүдтэ иимэ хайша хэрэтээр, анхаралгүйгөөр хандаха гээшэ советскэ органуудай нэрэ түрые унагааһан ябадал мүн. Ажалшадай мэдүүлгэнүүдтэ хойрог нобшоор хандадаг ябадалые эрид шууд усадхаха хэрэгтэй. Тэдэнэй зүб гомодолнуудые хаража үзэхэ, гүйлтануудыень хангаха хэрэгые һайжаруулха шухала.

Ажалшадай хуулита гомодолнууд ба олон тоото мэдүүлгэнүүдые үүдхэн гаргадаг шалтагаануудые усадхахын тула советскэ эмхи зургаанууд, предприятинуудай, колхозуудай ба олониитын организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха ябадалда бидэнэр гол анхаралаа хандуулха ушартайбди. Советскэ гүрэнэй аппарат шударгыгаар хүдэлмэрилхэ, өөһэдынгөө тогтоолнуудые хуулиин ёһоор үндэһэлэн гаргаха, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, ажалшадай эрилтэнүүдые харалсажа, ажалайнгаа талаар дүүргэдэг уялгануудта анхаралтайгаар, үнэн сэдьхэлһээ хандаха зэргэтэй гээшэ.

***

Нүхэдүүд! Советскэ хүнүүдые ушар ёһо мэдэхэ коммунизм байгуулагшад болгон хүмүүжүүлхэ талаар манай парти ба гүрэн янза бүриин тон ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Энээнэйнь ашаар хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин политическэ ба ажалай эдэбхи, тэдэнэй эмхидхэл ба журам сахил саг үргэлжэ дээшэлнэ.

Ургажа байгаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ талаар манайда ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Советскэ залуушуул бэе махабадаараа элүүр энхэ, оюун сэдьхэлээрээ хүсэд хүмүүжэнги, өөрынгөө алдарта Эхэ орондо ба Коммунистическэ партида хизааргүй дуратайгаар ургажа байна. Манай залуушуул промышленностьда, хүдөө ажахыда, транспорт дээрэ, элдэб эмхи зургаануудта эдэбхи зоригтойгоор, эрид шударгыгаар ажаллана. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэйшье дунда ороод ябахадаа дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоно.

Энээнтэй хамта, залуушуулай дунда тохёолдодог элдэб аягүй ааша зангуудта анхаралаа табингүй гараха ёһогүйбди.

Хүшэр хүндэ хохидолтой һүүлшын дайн манай залуушуулда нүлөөгөө үзүүлһэниинь арсашагүй. Манай ороной нилээд ехэ газар дайдые зэрлиг муухай дайсад хооһоруулан һандаргажа, олон миллион хүнүүдые, үхибүүдыешье нютагһаа тэрьедэн гараха баатай болгоһон юм. Олон миллион үхибүүд эхэ эсэгээ алдаа. Хэдэн олон хүбүүд, басагадай ажаябадалда эдэ бүгэдын һайн нүлөө үзүүлээгүй байһаниинь элитэ. Тэдэнэр бага наһандаа гэр бүлэһөө таһаржа, дайнай үеын бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан гараа.

Аба эжыгээ алдажа үншэрһэн үхибүүдые байлгахын тула манай орон дотор олон тоото хүүгэдэй байшангууд бии болгогдонхой. Ганса бэе эхэнүүдтэ хүүгэдээ тэжээхынь тула материальна туһаламжа үзүүлэгдэдэг. Зүгөөр хүүгэдэй олохон байшангуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байна. Нютагай хэдэ хэдэн советскэ ба партийна органууд үхибүүдэй хаагдамал эмхи зургаануудта багаар анхаралаа табина.

Үншэрһэн үхибүүдтэ, мүн тэрэшэлэн түрэлхидэйнь гэртээ хүмүүжүүлхэ арга боломжогүй байһан хүүгэдтэ һургуули-интернадуудые бариха тухай, тиимэ һургуулинуудта байһан хүүгэдые али бүхы талаарнь шударгы һайнаар хүмүүжүүлхэ тухай асуудал съезд дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл соо тон зүбөөр табигданхай.

Манай дундашье, дээдэшье һургуулинууд, манай бүхы пропаганда советскэ арадай дайшалан олоһон эрхэнүүдые эли тодоор тайлбарилха зуураа, советскэ хүнүүдэй уялгануудые, тэдээн сооһоо эгээн шухала болгошо үнэн сэхээр ажаллаха гээшые хүсэд һайнаар ойлгуулнагүй.

Коммунизм байгуулхын тула бүхы арадтаяа хамта үнэн сэхээр ба шударгы һайнаар ажаллаха уялгатай байһан тухайдань советскэ залуушуулда гансашье тайлбарилха шухала бэшэ, харин тэдэниие шадабаритайгаар саг үргэлжэ һургажа байха хэрэгтэй.

Манай залуушуулые, бүхы советскэ арадыешье толгой тоолон ном бэшэг мэдэхэ, эрдэм бэлигтэй хүнүүд болгохын тула Коммунистическэ парти ба советскэ засаг энээнэй урда тээ ехэ юумэ хээд байна. Зургаадахи табанжэл соо арадаймнай гэгээрэл хүгжэлтэ ехэтэй ямаршье капиталистическэ оронуудайхида орходоо үзэгдөө дуулдаагүй ехэ далайсатай болохо юм. Манай орон дотор бүтэдэниитын дунда һуралсал гол түлэб бэелүүлэгдэхэ.

Зүгөөр дунда һургуулинуудта һуралсалай хэрэг ехэхэн дутагдалтайгаар ябуулагдана. Хүбүүд, басагадые ажалда хүсэд дүршэлгүйгөөр дунда һургуулиһаа гарганабди.

Манай бүхы залуушуулда ажалай бодото дүй дүршэл, юрыншье ажалай бэшэ, харин мүнөө үеын наука ба техникэһээ үндэһэлһэн ажалай дүй дүршэл олгохо ёһотойбди. Мүнөө манай бүхы арадай ажахын орёо оньһон шэнэ техникээр хангагдажа байһан сагта дунда һуралсал гансахан мастернуудта бэшэ, харин хүдэлмэришэн бүхэндэ шухала хэрэгтэй боложо байна.

Эгээл тиимэһээ өөрынгөө олоһон эрдэмые бодото байдал дээрэ, арадай ажахыда хайшан гэжэ хэрэглэхэ талаарнь бүхы ургажа ябаа үетэниие һургаха гээшэ айхабтар ехэ хүмүүжүүлхы ба арадай ажахыншье талаар шухала зорилго болоно.

Энэ зорилгые бүри үни хада В. И. Ленин табиһан юм. 1920 оной октябриин 2-то комсомолой III съездэ хабаадалсагшадта хандаха зуураа, тэрэ иигэжэ хэлээ бэлэй:

«Бүхы ороноо ажахын талаар һалбаруулан хүгжөөхэ, мүнөө үеын наука, техникэ, электричествэһээ үндэһэлэн, газар тарьялангаашье, промышленностёошье һэргээн бодхоохо, шэнэдхэн хубилгаха зорилго манай урда табигдана. Электрификацилта хэхын тула үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүд огто таарахагүй, [illegible] гансашье юрын үзэг ном бага байха гэжэ таанад һайнаар ойлгонот. Электричество гээшэ юуб гэжэ ойлгоходо үшөөл бага: харин тэрэниие хайшан гээд промышленностьда, газартарьяланда, промышленностиин ба газар тарьялангай тус тус һалбаринуудта техническэ ёһоор нэбтэрүүлхэб гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые өөһэдөөл шудалха зэргэтэй, ургажа байгаа бүхы ажалша үетэниие энээндэ һургаха ёһотой».

Энэ зорилгые дүүргэхэ арга замые—һургуулинуудые политехнизацилха арга замые манай парти өөрынгөө XIX съезд дээрэ зааһан юм гэжэ мэдэнэбди. Зүгөөр энэ талаар бодото дээрээ тон бага юумэ хэгдээд байна. Һургуулинуудые политехнизацилха тухай Коммунистическэ партиин гаргаһан Директивые ойрын саг соо дүүргэхын тула РСФСР-эй болон бусадшье союзна республиканудай Гэгээрэлэй министерствонүүд али бүхы хэмжээ абаха уялгатай. Энэ хадаа саашадаа татагасажа байхаар бэшэ тоншье шухала, айхабтар ехэ хэрэг мүн. Энэ зорилгые хүсэд дүүрэнээр ба шударгы һайнаар дүүргэбэл, манай залуушуулые зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, коммунизм байгуулха ябадалда хүбүүд, басагад бүхэнэй эдэбхитэй ба шадабаритайгаар хабаадалсаха талаар шухала үүргэтэй байха һэн.

Залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ манай олон миллион ленинскэ комсомол али бүхы хэмжээ-ябуулгануудые абаха хизаарлашагүй ехэ арга боломжонуудтай.

Гэхэтэй хамта, һургуулида, үйлэдбэри дээрэ, эмхи зургаануудта комсомолой ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүнөө үедэ олохон ушарнуудта ёһо тэдытээр үнгэргэгдэнэ, коммунизм тухай юрэнхы хөөрэлдөө хэгдээд лэ, бодото байдалай шухала асуудалнуудта хабаагүй хооһон шашаг үгэнүүдые суглаанда хэлэхээ бэлдээд лэ дүүрэшэдэг. Элдэб хэмжээ-ябуулгануудай заха зайгүй олон түсэбүүд зохёогдоод лэ бодото ажал мартагдашана.

Комсомол өөрынгөө хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха ёһотойшье, хубилгажа шадахашье байна, тэрэ хадаа манай бүхы залуушуулые үнэхөөрөө коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилготой.

Залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ профсоюзна организацинуудай хабаадалга тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэр олонхи ушарнуудта культурно-ниитын ба физкультурна хүдэлмэридэ мүнгэ зөөри гаргажа үгэхэһөө бэшэ юушье хэдэггүй. Энэнь тон бага гээшэл, нүхэдүүд!

Мүнөө үедэ комсомольско ба профсоюзна организацинууд залуушуулай зугаа наада һайнаар эмхидхэжэ, тэдэнэй эршэ зоригые зүб тээшэнь шэглүүлжэ шададаггүй, шадахашье гэжэ оролдодоггүй байна. Шэнэ техникые ба агротехникые шэнжэлхын тула, олониитын хабаадалгатай спортивна мүрысөөнүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэ, тэдэнэй хүсөөр зүжэг табиха, ниитын наада ёугаа эрхилхэ ябадалда, Культурын байшан гү, али клубые гоёон шэмэглэжэ, тэндэ эмхи гуримтай байлгаха ба ариг сэбэрые сахиха талаар залуушуулай түрэлхиин эршэ зоригые дутамагаар хандуулагдана. Олохон ушарнуудта сад сэсэрлигшье тарижа болохо байгаа.

Хэрбээ хүсэл зориг гаргаа гээшэ һаа, харюусалтатай байһанаа бодото ёһоор мэдэрбэл, партийна организацинуудаар хүтэлбэрилүүлэн ябаһан манай комсомольско организацинууд үшөөшье нилээд ехэ юумэнүүдые хэжэ шадаха байгаа. Нүхэдөө, ахадүүнэрээ хүндэлхын орондо тэдэнэр олохон ушарта хайхарангүй орхидог зантай гэжэ хэлэхэ байнаб.

Жэшээлхэдэ, бидэнэр спорт тухай олон табан үгэ хэлсэдэгбди. теэд арад зоной ажабайдалда үнэхөөрөө нэбтэрэн ороһон ёһото ниитын спорттой болохо үшөөл холо үды байнабди. Арад зоной. түрүүшын ээлжээндэ залуушуулай физическэ хүмүүжүүлгэдэ эгээн ехэ анхарал табиха зэргэтэй. Хэрбээ хэрэг ажалда бодото ёһоор, үнэн зүрхэнһөө, эршэ зоригтойгоор [...] һаа, манай залуушу[...] һатай хэмжээ ябу[...] хабтар эдэбхитэйгэ[...] байгаа, мүнөөшье ха[...]

Залуушуулые хүмү[...] гые али болохо арга[...] нэй ба олониитын ор[...] та, мүн тииһээ тиит[...] шье эрид һайжаруул[...]

Партийна, советскэ[...] ско ба профсоюзна ор[...] гэгээрэлэй хүдэлмэри[...] хид үхибүүд болон за[...] циалистическэ ёһоор [...] ажалда дуратай, со[...] ниитын хуули ёһонуу[...] муудые хүндэлдэг ба[...] сэмгэйгээр хүмүүж[...] Ушар ёһо мэдэдэг ко[...] гуулагшадые хүмүүж[...] айхабтар ехэ үүргэ д[...] систско-ленинскэ [...] шуулай дунда бодот[...] тэрүүлхэ гээшэ тон [...]

Зарим нэгэн залу[...] бүлэдөө гү, али олон[...] нуудта буруу ааша [...] һаань, коммунистнуу[...] молецууд хайхаранг[...] шадахагүй ёһотой. Н[...] эбдэһэн ябадал бүхэ[...] шүүмжэлэн хэлсэжэ, [...] гүйгөөр орхихо ёһог[...]

Советскэ залуушу[...] зарим нэгэн хүнүүд[...] шанай зан абариие [...] далда туһалжа шад[...] агуу ехэ саг үеын ге[...] мүүжүүлжэ, урагшан[...] нирхуулжа шадамаар[...] шэнэ шэнэ зохёолну[...] нүүдые, зүжэгүүдые [...] советскэ уран зохёол[...] гой ба театрын хүдэл[...] манай залуушуул хү[...]

Үзэл бодолойнгоо ш[...] бадайнгаашье талаар[...] эрдэм наукын орьёл[...] шэнэ шэнэ техникые [...] нээр шудалжа шада[...] шээлнүүдһээ зүрхэ[...] тэдэниие зайсуулжа [...] шэнэ барилгын шэмэ[...] айдаггүйгөөр, шанга[...] һаа шархаадаггүйгөө[...] манай парти ба Со[...] тельство саашадаашь[...]

Иимэ асари ехэ хэ[...] гөө хүсэ шадалые га[...] рэгтэй. Юуб гэхэдэ, [...] зүбөөр хүмүүжүүлхэ[...] низм байгуулха тала[...] шадаашье туйлаха [...] бата найдабари мүн[...] **үргэлжэлһэн альга т[...]**

***

Нүхэдүүд! Центра[...] дэй тоосоото элидхэл[...] даһан баримтанууд б[...] табанжэлэй түсэб т[...] вэнүүдэй олониитэдэ[...] һон проект хадаа Ко[...] партиин хүтэлбэри до[...] ветскэ арадай туйла[...] ехэ илалтануудай эл[...] байхаһаа гадна, ман[...] коммунизм тээшэ д[...] гайхамшагта хараану[...]

Оронойнгоо үмэнэ [...] рилгонуудые дүүргэх[...] тэй бүхы шухала юу[...] арадай ажахы, ажал[...] зон, дүй дүршэлтэй [...] сэлэйнгээ уг зорил[...] хайшан гэжэ туйлаха[...] дэхэ ябадал манда б[...] нөө үедэ юун хэрэгт[...] наб гэхэдэ, бидэнэр [...] хүдэлмэрилэгшэд, ж[...] мунистнар улам һай[...] жа, бии байһан арга[...] даа ба социалистиче[...] тын булюу һайн зүй[...] дүүрэнээр ашаглаха, [...] жэлээ саг үргэлжэ [...] олониитын ажалда ү[...] дадагаар, коммуниз[...] үзэл сурталай ёһоор [...] дые хүмүүжүүлхэ у[...]

Манай алдарта па[...] тойрон нягтаар жа[...] арад, герой-арад Ко[...] партиин XX съезд[...] лүүдээр зоригжожо, [...] хэн зохёохы ажал-яб[...] ехэ эршэ хүсэтэйгөө[...] коммунизм байгуулха[...] дэлхэй дээрэ бата б[...] дал сахиха, хамаг ар[...] барисаае хүгжөөхэ б[...] хэрэгтэ шэнэ, бүри га[...] амжалтануудые туйл[...] мэдэнэбди. **(Альга та[...]**

Агуу ехэ арадаймн[...] тануудые эмхидхэгш[...] лагша алдарта Ко[...] партимнай мандаха б[...] **удаан үргэлжэлһэн а[...]**

Бүхы хүн түрэлтэ[...] лай, эрхэ сүлөөтэй ба[...] байдалай түлөө бид[...] шэн габьяатайгаар т[...] коммунистическэ ба [...] дүү партинууд манд[...] **(Үни удаан үргэлж[...] альга ташалга).**

Редактор Д. Л. [...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —47-59 пропаганды и перевод[...] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00700.

Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР.